

Helsingin kaupunki
Ympäristökeskus

Toimintakertomus 2016

Toimintakertomus 2016 verkossa: <http://www.ymk-projektit.fi/toimintakertomus>

ISBN: 978-952-331-279-1

Helsingin kaupungin ympäristökeskus
PL 500, 00099 Helsingin kaupunki
Käyntiosoite: Viikinkaari 2a
puh. 09 310 1635
ymk@hel.fi www.hel.fi/ymk

Ulkoasu ja tekstin toimitus:
Reita Waara

Kuvien toimitus:
Lotta Henriksson

Sisällys

YMPÄRISTÖKESKUS 2016	4
Ympäristöjohtajan katsaus	4
Miljödirektörens översikt	6
Director General's Review	8
Strategia.....	10
Tavoitteet ja niiden toteutuminen	10
Organisaatio	11
Lautakunta.....	12
TEHTÄVÄMME	12
Asumisterveys ja muu terveydensuojelu	12
Elintarvikkeet	14
Eläinten hyvinvointi ja terveys.....	16
Ilma	17
Melu.....	20
Maaperä ja jätteet	21
Vedet	23
Luonnonsuojelu ja ympäristötietoisuus	29
Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen	32
Alueidenkäytön ympäristövaikutukset.....	35
Ympäristöjohtaminen	35
HENKILÖSTÖ JA HALLINTO.....	37
VIESTINTÄ JA ASIAKKAAT.....	38
Osumat mediaseurannassa	38
Sosiaalinen media.....	39
Asiakkaat.....	40
VUOSI 2016 LUKUINA	41
Talous ja tuottavuus	41
Toiminta lukuina.....	43
Tiedotteet, blogit ja uutiset.....	47
Julkaisut ja esitteet	50
Tapahtumat	51

YMPÄRISTÖKESKUS 2016

Ympäristöjohtajan katsaus

Toimintavuosi 2016 oli minulle ensimmäinen kokonainen vuosi Helsingin ympäristöjohtajana. Vuosi oli myös itsenäisen ympäristöviraston viimeinen kokonainen toimintavuosi, sillä kaupungin johtamisjärjestelmän uudistus lakkauttaa kaikki virastot toukokuun 2017 lopussa. Tehtävämme säilyvät pääosin ennallaan, mutta siirrymme kesäkuussa osaksi kaupunkiympäristön toimialaa.

Kulunut vuosi vahvisti käsitystäni ympäristökeskuksesta hyvin toimivana, ammattitaitoisena ja hyvähenkisenä organisaationa. Tämä antaa vankan perustan työllemme uudessa organisaatiossa. Olen viihtynyt hyvin ja voinut olla ylpeä alaisistani sekä yhteistyön sujuvuudesta muun muassa toimintaamme ohjaavan ympäristölautakunnan kanssa.

Kuluneena vuonna pääsimme omalta osaltamme luomaan kaupungin tulevaisuutta. Helsingissä on paljon vihreää ja sinistä ja kaupungissa tapahtuu paljon. Kaikki ei kuitenkaan ole ympäristön kannalta ongelmaton; täällä rakennetaan ennätyskellisen reipasta tahtia. Syksyllä hyväksytty yleiskaava tähtää kaupungin tiivistämiseen ja väkiluvun tuntuvaan lisäämiseen. Ympäristökeskuksen tavoitteena on hyvä kaupunki, jonka asukkaat jatkossakin voivat nauttia lähiluonnosta. Eikä kyse ole pelkästään mielihyvistä - metsien ja puistojen myönteiset terveysvaikutukset on voitu todentaa myös tutkimuksin.

Yleiskaavan hyväksyminen vahvisti ehdotuksemme siitä, että Helsinkiin perustettaisiin 47 uutta luonnonsuojelualuetta. Tällä lähes kaksinkertaistimme kaupungin luonnonsuojelualueiden lukumäärän ja pinta-alan. Nämä kohteet ovat luontoarvoiltaan poikkeuksellisen hienoja, mutta vähintään yhtä tärkeää on suojella kaupunkilaisten tavallista lähiluontoa. Esimerkiksi Helsingin upean keskuspuiston lajisto on kehittynyt hyvään suuntaan – kanahaukkoja ja liito-oravia asustaa siellä nyt enemmän kuin ehkä koskaan ennen. Julkaisimme Ympäristötalon lähellä sijaitsevan Vanhankaupunginlahden lintuvesien hoito- ja käyttösuunnitelman. Hienoa, että pääkaupungin maantieteellisessä keskipisteessä on tällainen arvokas ja laaja suojeluala!

Ympäristökeskus huolehtii myös asuinympäristöstä, elintarvikkeiden turvallisuudesta ja eläinten hyvinvoinnista. Asumisterveys on kaikille kaupunkilaisille tärkeä asia. Pystyimme viime vuonna tehostamaan toimintaamme ja nopeuttamaan meille tulleiden ilmoitusten käsittelyä merkittävästi. Sen ansiosta meidän oli mahdollista puuttua esimerkiksi sisäilmaongelmiin aiempaa useammin. Sisäilmakysymysten hallintaan saaminen on haaste, joka on myös taloudellisessa mielessä kaupungin kannalta merkittävä.

Tupakkalaki uudistui ja samalla laajensi tehtäväkenttäämme. Ympäristökeskus oli aktiivisesti mukana Savuton Helsinki -työryhmässä, joka tähtää tupakoinnin vähentämiseen kaupungissamme.

Elintarvikevalvonnassa riskiarvioimme lähes 5 300 elintarvikehuoneistoa. Tämän työn tuloksia käytetään hyväksi valvontatyötä suunnattaessa. Priorisointi tuntuu toimivan: annoimme aiempaa enemmän määräyksiä ja kieltoja, kun teimme yli 3 200 tarkastusta elintarvikehuoneistoihin. Ala on nopeasti muuttuva: ilmoituksia uusista tai muuttuneista toimijoista tehtiin yli 900.

Kehitimme uudet eläinsuojelun menettelytapaohjeet, joita Evira ja aluehallintovirastot hyödynsivät valtakunnallisesti. Uudistimme myös ravintoloiden ja myymälöiden omavalvontaohjeet ja kokeilimme chat-neuvontaa elintarvikevalvonnassa. Norovirus aiheutti useita poikkeuksellisen laajoja epidemioita.

Pääkaupunki pyrkii olemaan Suomessa esikuva. Haluamme olla myös kansainvälisesti kiinnostava. Vuonna 2015 valmistunut Helsingin ilmastotiekartta on ollut yksi aiheistamme, joka on kiinnostanut maamme rajojen ulkopuolella. Viime vuonna päätimme tiukentaa tavoitteitamme ja aloimme valmistella asiaa kaupunginjohtajan asettamassa ilmastoryhmässä. Kaupunkien rooli ilmastoasioissa onkin keskeinen, sillä käytännössä juuri ne toteuttavat Pariisin ilmastopöytäkirjassa sovitut asiat.

Helsinkiä kutsutaan usein Itämeren tyttäreksi. Meren suojeleminen onkin ollut kaupungille pitkään tärkeä asia. Itämeri-toimintaohjelman puolivälitarkastuksessa todettiin pääosan 75 toimenpiteestä etenevän hyvin. Kaupunki myös uusi rahoituksensa Itämeren suojeleminen ekonomian professuurille ja päätti tavoitella fosforineutraaliutta Itämeren ensimmäisenä kaupunkina. Päästöt kompensoidaan rahoittamalla jätevesien puhdistamista Valko-Venäjällä. Kaupunkipuroissamme asustaa taimenia ja niiden kunnostuksessa ja suojelemissa vapaaehtoisten panos oli taas kerran merkittävä.

Liikenne kuormittaa Helsingin ympäristöä paljon. Tästä syystä kaupunki on lisännyt tukeaan joukkoliikenteelle ja pyöräilylle. Kaupunkipyörät olivat viime kesänä menestys ja tänä vuonna niiden lukumäärä kolminkertaistetaan. Laadimme myös kaupungille uuden ilmansuojelemissuunnitelman. Sitä työstettäessä kuulumme laajasti kaupunkilaisia ja sidosryhmiä. Liikenteen lisäksi suunnitelmassa keskeisiä aiheita olivat katupöly ja puun pienpolto.

Kesällä annoimme musiikin soida aiempaa pidempään ulkoilmakonserteissa, koska olimme havainneet konserttien lähialueiden asukkaiden suhtautuvan niihin myönteisesti. Hyvä etukäteistiedotus vähensi myös osaltaan valitusten määrää. Helsingissä on käynnissä poikkeuksellisen monia hyvin suuria rakennushankkeita, joiden aiheuttamia melu- ja pölyongelmia ympäristökeskus on rajoittanut.

Toimintamme on julkista ja se kiinnostaa kaupunkilaisia. Kerromme siitä avoimesti, ajantasaisesti ja mielellämme. Emme voi saavuttaa tavoitteitamme, elleimme saa muita toimijoita mukaan. Siksi pyrimme tiedottamaan ajankohtaisista asioista aktiivisesti, laadimme 91 tiedotetta ja medianäkyvytemme lisääntyi selvästi.

Ympäristökeskuksen tavoite on saavuttaa yhteistyöllä ympäristöviisas, terveellinen ja luonnonläheinen pääkaupunki. Pääsimme vuonna 2016 askeleen lähemmäs tavoitettamme. Hyvin toimivan ympäristökeskuksen työtä on helppo jatkaa uudessa organisaatiossa osana kaupunkiympäristön toimialaa. Uskon, että toimiminen osana aiempaa laajempaa kokonaisuutta mahdollistaa tavoitteittemme aiempaa paremman toteuttamisen.

Esa Nikunen

ympäristöjohtaja

Miljödirektörens översikt

Verksamhetsåret 2016 var för mig det första hela året som Helsingfors miljöchef. Året var även det sista hela verksamhetsåret för den självständiga miljöcentralen. Reformen av stadens ledningssystem avskaffar alla ämbetsverk i slutet av maj 2017. Våra uppgifter förblir huvudsakligen oförändrade men i juni blir vi en del av stadsmiljösektorn.

Året som gått förstärkte min uppfattning om miljöcentralen som en välfungerande och yrkeskunnig organisation med en bra atmosfär. Detta ger en gedigen grund för vårt arbete i den nya organisationen. Jag har trivts bra och kunnat vara stolt över mina underordnade och hur bra samarbetet har fungerat med bland annat miljönämnden, som styr vårt arbete.

Under året som gått hade vi för egen del möjlighet att påverka stadens framtid. Det finns mycket grönt och blått i Helsingfors och det händer mycket i staden. Allt är dock inte problemfritt med tanke på miljön, för staden byggs ut i rekordtakt. Generalplanen som godkändes i höstas siktar på att göra staden tätare och öka folkmängden betydligt. Miljöcentralen har som mål en bra stad där invånarna även framdeles kan njuta av närnaturen. Och det är inte bara fråga om välbefindande – skogar och parker har positiva hälsoeffekter som har kunnat påvisas även genom undersökningar.

Godkännandet av generalplanen fastställde vårt förslag om att det i Helsingfors ska grundas 47 nya naturskyddsområden. På det sättet fördubblade vi nästan såväl antalet naturskyddsområden i huvudstaden som deras areal. Dessa objekt är exceptionellt fina till sina naturvärden, men minst lika viktigt är det att skydda stadsbornas vanliga närmiljö. Till exempel artrikedomen i Helsingfors fantastiska Centralpark har utvecklats mot det bättre – antalet duvhökar och flygekorrar är i dag högre i parken än kanske någonsin tidigare. Vi publicerade en skötsel- och användningsplan för Gammelstadsvikens fågelvatten nära Miljöhuset. Det är fint att det intill huvudstadens geografiska mittpunkt finns ett så här värdefullt och vidsträckt skyddsområde!

Miljöcentralen ser också till bostadsmiljön, livsmedelssäkerheten och djurens välbefinnande. Boendehälsan är viktig för alla stadsbor. I fjol lyckades vi effektivisera vår verksamhet och påskynda hanteringen av inkomna anmälningar i betydlig grad. Tack vare det var det möjligt för oss att ingripa i till exempel problem med inomhusluften oftare än tidigare. Att få frågorna kring inomhusluften under kontroll är en utmaning som är viktig för staden även i ekonomiskt avseende.

Tobakslagen förnyades och utvidgade samtidigt vårt uppgiftsfält. Miljöcentralen medverkade aktivt i arbetsgruppen Rökfritt Helsingfors som siktar på att minska rökning i vår stad.

Inom livsmedelstillsynen bedömde vi riskerna i nästan 5 300 livsmedelslokaler. Vi använder oss av resultaten av detta arbete vid inriktning av tillsynsarbetet. Prioriteringen tycks fungera: vi utfärdade fler bestämmelser och förbud än tidigare när vi inspekterade över 3 200 livsmedelslokaler. Branschen förändras snabbt: anmälningarna om nya företagare eller byte av företagare uppgick till över 900.

Vi tog fram nya anvisningar för förfarande inom djurskyddet. Evisa och regionförvaltningsverken utnyttjade dessa nationellt. Vi förnyade även anvisningarna för egenkontrollen av restauranger och butiker och testade chat-rådgivning inom livsmedelstillsynen. Norovirus orsakade flera exceptionellt omfattande epidemier.

Huvudstaden vill vara en förebild i Finland. Dessutom vill vi också väcka intresse på internationell nivå. Helsingfors klimatfärdplan blev färdig 2015 och har varit ett av våra teman som också har väckt intresse utanför landets gränser. I fjol beslutade vi att skärpa våra mål och började förbereda detta i klimatarbetsgruppen som stadsdirektören tillsatte. Städerna har också en viktig roll när det gäller klimatfrågor eftersom det är just städerna som i praktiken genomför det som avtalats i Paris klimatavtal.

Helsingfors kallas ofta Östersjöns dotter. Skyddet av havet har varit viktigt för staden redan länge. I halvtidsutvärderingen av verksamhetsprogrammet för skyddet av Östersjön konstaterades merparten av de 75 åtgärderna framskrida bra. Staden förnyade även sin finansiering till professuren i ekonomi för skyddet av Östersjön och beslutade att eftersträva fosforneutralitet som den första staden vid Östersjön. Utsläppen kompenseras genom att man finansierar rening av avloppsvatten i Vitrysland. Det bor öringar i våra stadsbäckar och volontärerna spelade än en gång en betydande roll vid istandsättningen av bäckarna och skyddet av fiskarna.

Trafiken belastar miljön i Helsingfors i hög grad. Därför har staden ökat sitt stöd för kollektivtrafiken och cykling. Stadscyklar var förra sommarens framgångshistoria och i år kommer deras antal att tredubblas. Dessutom utarbetade vi en ny luftskyddsplan för staden. Under arbetet hörde vi stadsbor och intressentgrupper på en bred front. Utöver trafiken fokuserade planen även på gatudamm och småskalig vedbränning.

På sommaren lät vi utomhuskonserterna pågå längre eftersom vi hade upptäckt att invånarna i de närliggande områdena kring konsertplatserna förhåller sig positivt till konserterna. God förhandsinformation minskade också antalet klagomål. I Helsingfors pågår exceptionellt många väldigt stora byggprojekt. Miljöcentralen har begränsat deras buller- och dammproblem.

Vår verksamhet är offentlig och intresserar stadsborna. Vi berättar om den öppet, aktuellt och gärna. Vi kan inte uppnå våra mål om vi inte lyckas engagera andra aktörer i arbetet. Därför försökte vi informera om aktuella frågor aktivt, utarbetade 91 pressmeddelanden och vår synlighet i media ökade avsevärt.

Miljöcentralen har som mål att genom samarbete åstadkomma en miljösmart, hälsosam och naturnära huvudstad. Under 2016 kom vi ett steg närmare detta mål. Det är lätt att fortsätta en väl fungerande miljöcentralens arbete i den nya organisationen som en del av stadsmiljösektorn. Jag tror på att verksamheten som en del av en större helhet gör det möjligt för oss att genomföra våra mål bättre än tidigare.

Esa Nikunen
miljödirektör

Director General's Review

The fiscal year 2016 was my first complete year as the Director General of Helsinki Environment Centre. This was also the last complete fiscal year of the independent Environment Department, as the reform of the City's management system will bring an end to all the departments at the end of May 2017. Our duties will remain mostly the same, but in June we will become a part of the City's environment sector.

The past year reinforced my view of the Environment Centre as a well-functioning and professional organisation with a good community spirit. This creates a strong basis for our work in the new organisation. I have enjoyed working within the Environment Centre, and I can be proud of the people who work for me as well as of the fluency of cooperation with, for example, the Environmental Committee, which guides our work.

During the last year, we were able to do our part for the future of our city. In many places Helsinki is awash with blues and greens, and the city is full of life. However, not everything is problem-free from the perspective of the environment: new construction is taking place at a record-breaking speed. The City Plan approved in the autumn aims to increase the population density and population of Helsinki significantly. The Environment Centre aims to secure a good city where residents can continue to enjoy the greenery even in the future. And it's not only about pleasure: the positive health effects of forests and parks have even been proven through scientific research.

The approval of the City Plan backed up our proposition to establish 47 new nature reserves in Helsinki. This nearly doubles the number and area of Helsinki nature reserves. With regard to their nature-related value, these sites are exceptionally valuable, but it is just as important to conserve the regular local nature of the city-dwellers. For example, the species in the City of Helsinki's beautiful Central Park have seen some beneficial development: more goshawks and Siberian flying squirrels live there than perhaps ever before. We published a maintenance and usage plan for the bird wetlands of Vanhankaupunginlahti, near the Environment House. It is great that the geographical centre of the capital city features such a valuable and extensive conservation area!

The Environment Centre also takes care of living environments, food safety and animal well-being. Housing health is an important issue to all citizens. Last year, we were able to make our operations more efficient and significantly speed up the processing of reports we received. Thanks to this, we were able to, for example, intervene indoor air issues more often than before. Managing indoor air issues remains a big challenge, and it is also financially very significant for the City.

The Tobacco Act was reformed, which also extended our operational field. The Environment Centre was an active member of the Savuton Helsinki (Smoke-free Helsinki) working group, which aims to cut down smoking in our city.

With regard to control and inspection of foodstuffs, we performed risk evaluations on nearly 5,300 food establishments. The results of this work are utilised when targeting inspection work. This prioritisation seems to work: we issued more orders and prohibitions than before as we carried out 3,200 inspections of food establishments. This is a quickly-changing field: over 900 notifications of new or changed operators were filed.

We developed new animal protection method instructions that Evira and the Regional State Administrative Agencies applied on a national scale. We also updated the in-house control guidelines for restaurants and

shops and piloted an advisory chat service for the control and inspection of foodstuffs. Norovirus caused several exceptionally wide-spread epidemics.

Helsinki strives to be a role model for other cities in Finland. In addition to this, we aim to be internationally interesting. The Helsinki Climate Roadmap, completed in 2015, has been one of the topics that also has garnered interest outside of our borders. Last year, we decided to set our goals even higher and started to prepare the matter in the Climate Group established by the Mayor. The role of cities in climate-related issues is of vital importance, because they are essentially the ones responsible for implementing what was agreed in the Paris Climate Change Conference.

Helsinki is often called the daughter of the Baltic Sea. Protecting the Baltic Sea has been an important matter for the City for a long time. The mid-term review of the Baltic Sea action programme established that most of the 75 actions taken are proceeding well. The City also renewed its funding for the professorship in economics of Baltic Sea protection, and decided to be the first Baltic Sea city to strive towards neutralising its phosphorus footprint. Emissions will be compensated for by funding wastewater treatment in Belarus. Our city rivers are home to trout, and work by volunteers was vital to the restoration and protection of these water areas.

Traffic forms a significant burden on the environment in Helsinki. The City has, therefore, granted increased support for public transportation and bicycle traffic. Last summer, city bikes proved to be a success and this year their number will be tripled. We also drafted a new Air Quality Plan for the city. When compiling this Plan, we listened to many opinions provided by citizens as well as our stakeholder groups. In addition to traffic, street dust and small-scale wood burning were central issues in the Plan.

In the summer, we allowed music to be played longer at outdoor concerts, as we had observed that people living nearby had a positive attitude towards these events. Excellent communication in advance also helped to decrease the number of complaints. At the moment, an exceptionally high number of major construction projects are ongoing in Helsinki, and the Environment Centre has been battling the noise and dust problems caused by them.

Our operations are public and that interests residents. We speak about our operations openly, gladly and in real time. We can never reach our goals if we cannot get other operators to commit as well. This is why we attempt to communicate about current matters in an active way, compiling 91 press releases and at the same time enjoying significantly increased media visibility.

The Environment Centre aims to create an environmentally smart, healthy, and green capital city through cooperation. In 2016, we got one step closer to our goals. It will be easy to continue the good work of our well-functioning Environment Centre in the new organisation as a part of the City's environment sector. I believe that working as a part of a larger unit will enable us to achieve our goals even better than before.

Esa Nikunen

Director General

Strategia

Ympäristökeskuksen visio: Yhteistyöllä ympäristöviisas, terveellinen ja luonnonläheinen pääkaupunki

Ympäristökeskuksen perustehtävät

- Edistämme ympäristön ja luonnon huomioon ottamista päätöksenteossa.
- Ehkäisemme valvonta- ja asiantuntijavirastona ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Ohjaamme ja motivoimme kaupunkilaisia ja yrityksiä ympäristövastuulliseen toimintaan.
- Huolehdimme asuinympäristöstä, elintarvikkeiden turvallisuudesta sekä eläinten hyvinvoinnista.
- Tuotamme ja välitämme tietoa ympäristöstä.

Ympäristökeskuksen arvot

- Terveellinen ja ekologisesti kestävä ympäristö
- Asiakkaiden ja toistemme arvostaminen
- Asiantuntemus, oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus
- Motivoitunut henkilöstö

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Terveydensuojelussa, kuluttajaturvallisuudessa ja tupakkavalvonnassa tehdään 480 suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvaa tarkastusta.

Toteutui. Tarkastuksia tehtiin yhteensä 494.

Oiva-järjestelmän mukaisia suunnitelmallisia elintarviketarkastuksia tehdään vähintään 2 600.

Toteutui. Suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin 2 823.

Ilmastomuutokseen sopeutumista edistetään valmistelemalla ilmastonmuutoksen sopeutumisen toiminta-suunnitelma yhteistyössä keskeisten virastojen ja laitosten kanssa vuoden loppuun mennessä.

Toteutui.

Muut toiminnalliset tavoitteet

Käsittellään alle 120 vuorokaudessa 80 % ilmoituksista, jotka koskevat oleskelutilojen käyttöönottoa (muun muassa päivähoitotilat, koulut, majoitustilat ja niin sanotut hygieniaa edellyttävät huoneistot).

Toteutui. Ilmoitusten käsittelyyn kului 110 vuorokautta.

Yksittäisten ruokamyrkytyspäilyjen käsittelyaika on enintään kuusi vuorokautta.

Toteutui. Käsittelyaika oli keskimäärin viisi vuorokautta.

Elintarvikehuoneistoilmoitusten (uudet huoneistot ja toimijanvaihdokset) keskimääräinen käsittelyaika on enintään viisi vuorokautta.

Toteutui. Käsittelyaika oli keskimäärin kaksi vuorokautta.

Pilaantuneen maaperän kunnostamista koskevista ilmoituksista 80 % on ratkaistu 80 vuorokauden kuluessa ilmoituksen vireille tulosta.

Toteutui. Ratkaisut tehtiin 80 vuorokaudessa.

Ympäristövalvonnan suunnitelmallisen valvonnan mukaisesta tarkastustavoitteesta (500 tarkastusta) tehdään vähintään 80 % eli 400 kappaletta.

Toteutui. Tarkastuksia tehtiin 515.

Luonnon monimuotoisuutta turvataan laatimalla ympäristölautakunnan käsiteltäviksi hoito- ja käyttösuunnitelmat kolmella alueella sekä valmistelemalla lautakunnan käsiteltäviksi rauhoitusesitykset kolmella alueella.

Ei toteutunut. Hoito- ja käyttösuunnitelmat laadittiin kahdella alueella. Rauhoitusesityksiä ei tehty yhtään.

Ympäristötavoitteet

Sitova energiansäästötavoite: Ympäristötalon kokonaisenergiankulutus on 4 % alaisempi kuin vuoden 2014 kokonaisenergiankulutus, mukaan lukien aiempien vuosien säästötavoitteet.

Toteutui. Kokonaisenergiankulutus oli 4,12 % alaisempi kuin vuonna 2015.

Organisaatio

Ympäristökeskus kuuluu rakennus- ja ympäristötoimen apulaiskaupunginjohtajan toimialaan. Vuonna 2016 apulaiskaupunginjohtajana toimi Pekka Sauri.

Ympäristökeskuksen johtoryhmä

- Esa Nikunen, ympäristöjohtaja
- Pertti Forss, ympäristöterveyspäällikkö
- Riikka Åberg, elintarviketurvallisuuspäällikkö
- Päivi Kippo-Edlund, ympäristönsuojelupäällikkö
- Susanna Sarvanto-Hohtari, hallintopäällikkö
- Johanna Joutsiniemi, johtava tiedottaja (4.12. saakka)
- Jussi Karmala, johtava tiedottaja (5.12. alkaen)
- Merja Pippuri, sihteeri

Henkilöstön edustajat

- Johanna af Hällström, ympäristötaloussuunnittelija
- Teemu Holmén, terveysinsinööri

Lautakunta

Ympäristölautakunta kokoontui 18 kertaa ja teki 392 päätöstä. Ympäristölautakunnan kokoonpano vuonna 2016 oli:

JÄSEN	VARAJÄSEN
pj. Matti Niemi, SDP	Miriikka Laakkonen 22.6. saakka Eveliina Heinäluoma 23.6. alkaen
Anita Vihervaara, SDP	Sampsa Lehtorinta
vpj. Leo Stranius, Vihr	Viljami Kankaanpää
Timo Pyhälähti, Vihr	Ernesto Hartikainen
Tuula Palaste-Eerola, Vihr	Alviina Alametsä
Hanna Lähteenmäki, Kok	Timo Korpela
Sirpa Norvio, Kok	Seppo Niiniaho
Joona Haavisto, Kok	Lea-Riitta Mattila
Timo Latikka, Kesk	Riina Länsikallio

Kaupunginhallituksen edustajat

Veronika Honkasalo
varaedustaja Henrik Nyholm

Lautakunnan sihteerinä toimi Pirjo Moberg ja tiedottajana Jussi Karmala.

TEHTÄVÄMME

Asumisterveys ja muu terveydensuojelu

Terveydensuojelun asiakkaiden neuvonta ja ohjaus ovat merkittävä osa ympäristöterveysosaston työtehtäviä. Neuvontakertojen määrä kokonaisuutena lisääntyi selvästi edelliseen vuoteen verrattuna. Yhteydenotot asumisterveysneuvonnan puhelinpalveluun vähenivät kuitenkin hieman.

Asumisterveyden toimenpidepyyntöjen käsittelyyn ottoa pystyttiin nopeuttamaan huomattavasti edelliseen vuoteen verrattuna. Tapausten kokonaiskäsittelyaika lyheni tämän vuoksi jonkin verran. Ympäristökeskus käsitteli 259 asunnontarkastukseen johtanutta toimenpidepyyntöä.

Koulujen sisäilmaongelmat herättivät keskustelua

Koulujen sisäilmaongelmat puhuttivat kuntalaisia, ja asia oli esillä myös mediassa. Seitsemän koulun osalta sisäilmaongelman selvittäminen vaati poikkeuksellisen suurta työmäärää.

Kouluja, päiväkoteja ja muita vastaavia oleskelutiloja koskevia ilmoituksia ja lausuntoja käsiteltiin 92. Suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksilla havaittiin puutteita – esimerkiksi kohteen toiminta ei vastannut

aiempaa päätöstä, lain edellyttämää ilmoitusta ei ollut tehty tai siivoustaso oli puutteellinen. Toiminnanharjoittajia kehoitettiin korjaamaan havaitut epäkohdat.

Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 78 % suunnitellusta määrästä.

Moniammatilliset sisäilmaryhmät ratkoivat sisäilmaongelmia

Ympäristökeskuksen asiantuntijat olivat mukana kaupungin sisäilmaryhmässä ja virastokohtaisissa sisäilmaryhmässä. Niissä oli ympäristökeskuksen lisäksi edustus opetusvirastosta, varhaiskasvatusvirastosta, sosiaali- ja terveysvirastosta, Tilakeskuksesta ja kouluterveydenhuollosta. Moniammatillisella yhteistyöllä pyrittiin löytämään keinoja sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi.

Ilmoituksia kauneushoitoloista ja tatuointiliikkeistä

Kunnan terveydensuojeluviranomaiselle on tehtävä terveydensuojelulain mukainen ilmoitus muun muassa kampaamoista, partureista, kauneushoitoloista, solarium-, tatuointi- ja lävistysliikkeistä sekä majoitushuoneistoista ja kuntosaleista. Ympäristökeskus käsitteli 179 hygieniahuoneistoa koskevaa ilmoitusta. Ilmoitusvelvollisuus päättyi terveydensuojelulain muutoksen myötä 31.12.2016 kampaamoiden, partureiden, julkisten kokoontumishuoneistojen, eläinsuojien, hautausmaiden ja työtilojen osalta.

Tupakkalain mukaisten tuotteiden ja nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiä sekä tupakointikieltoja ja rajoituksia valvottiin

Uusi tupakkalaki tuli voimaan 15.8.2016. Sen myötä tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa laajeni koskemaan myös nikotiininesteitä, ja tukkumyyjiltä edellytetään jatkossa ilmoitusta. Sähkösavukkeita säännellään samalla tavalla kuin tupakkatuotteita. Savukkeista, kääretupakasta ja sähkösavukkeiden nesteistä kieltettiin kaikki tunnusomaiset tuoksut ja maut. Lakiin tuli useita säädöksiä vähittäismyyntipakkauksille. Ensimmäistä kertaa ympäristöterveydenhuollon historiassa luovuttiin kustannusvastaavuuden periaatteesta, mikä johti valvontamaksujen korotukseen.

Tupakkavalvonnan keskeisenä tehtävänä on valvoa tupakka- ja lääkelain mukaisten tuotteiden vähittäismyyntiä ja mainontaa sekä tupakointikieltoja ja -rajoituksia. Suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin yhteensä 281 ja niiden kohteina olivat vähittäismyyntipaikat, tupakointitilat ja yleisötilaisuudet. Tarkastuksia tehtiin lisäksi asiakasvalitusten ja viranomaisten havaintojen perusteella.

Ympäristökeskus oli mukana savuttomuutta edistävässä Savuton Helsinki -työryhmässä. Virasto oli myös Pakka-tarjontatyöryhmässä, joka edistää alkoholia, tupakkaa ja rahapelejä ohjaavan lainsäädännön toteutumista ja haittojen minimointia.

Ympäristökeskus käsitteli 172 tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupahakemusta ja 72 nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupahakemusta. Helsingissä tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa on noin 900 myyntipaikalla. Nikotiinikorvaustuotteita myydään apteekkien lisäksi noin 400 vähittäismyyntipaikassa.

Uima-altaat turvallisia

Kuluttajaturvallisuuden valvonta valtiollistettiin ja toimivalta siirrettiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon (Tukes) 1.5.2016 alkaen. Vuoden neljän ensimmäisen kuukauden aikana ympäristökeskus tarkasti kymmenen kuluttajapalvelun turvallisuuden. Tarkastetuissa kohteissa ei todettu vakavia turvallisuuspuutteita.

Tarkastukset tehtiin uima-allastiloihin ja sisäleikkipaikkoihin. Toiminnan aloittamiseen liittyviä rekisteröinti-ilmoituksia käsiteltiin kaksi ja ilmoituksia terveydelle vaarallisista kuluttajapalveluista samoin kaksi.

Ravintoloiden musiikkimeluhaitat häiritsivät

Ravintoloiden aiheuttamista musiikkimeluhaitoista tuli selvästi aiempaa enemmän yhteydenottoja varsinkin kesäkaudella. Merkittävimmät meluongelmat aiheutuivat ravintoloista ja niiden terasseista, jotka sijaitsevat alueilla, joiden toimintaan liittyy erilaisia tapahtumia ja konsertteja.

Elintarvikkeet

Elintarvikehuoneistojen valvontatiheyttä koskeva riskiluokitusohjeistus muuttui vuonna 2016 ja Helsingin lähes 5 300 elintarvikehuoneistoa riskiluokiteltiin vuoden 2016 aikana. Yrityksen toimintatyyppi ja koko vaikuttavat riskiluokkaan ja tarkastustiheyteen. Esimerkiksi suurta ruokaravintolaa, jossa on monipuolista ruoan valmistusta, valvotaan useammin kuin pientä kahvilaa. Riskiluokituksen myötä valvontaa pystytään suunnittelemaan ja suuntaamaan entistä riskiperusteisemmin.

Elintarvikevalvonnan tarkastustulokset ovat julkisia Oiva-järjestelmän kautta. Tarkastustulokset ovat saata- vissa Oiva-raportteina osoitteesta www.oivahymy.fi ja tarkastustulokset ovat esillä myös yritysten sisään- käynnin yhteydessä. Oiva-raportissa elintarviketurvallisuutta arvioidaan hymynaamasympoleilla, joita on neljä: oivallinen, hyvä, korjattavaa ja huono. Vuonna 2016 myös elintarviketeollisuutta koskevat tulokset tulivat julkisiksi.

Elintarviketarkastusten ja uusien elintarvikehuoneistojen määrä kasvoi

Ympäristökeskus teki 3 279 tarkastusta elintarvikehuoneistoihin, joista 2 821 (86 %) oli Oiva-tarkastuksia. Tarkastusten määrä kasvoi 6 % edellisvuodesta ja 45 %:ssa valvontakohteista on tehty vähintään yksi Oiva- tarkastus. Tarkastuksissa 40 % huoneistoista sai arvion oivallinen, 40 % hyvä, 18 % korjattavaa ja 2 % huono. Korjattavaa-arvio johtaa uusintatarkastukseen ja huono hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön.

Uusia elintarvikehuoneistoja koskevia ilmoituksia ja toimijanvaihtumisolmoituksia käsiteltiin 926, mikä oli enemmän kuin edellisvuonna (881). Ilmoituksista 30 % tuli sähköisen asiointijärjestelmän kautta.

Ympäristökeskus jatkoi EU:n alueelta Helsinkiin tuotavien eläinperäisten elintarvikkeiden valvontaa Elintar- viketurvallisuusviraston (Evira) toimeksiannosta. Eviran ohjaamana tarkastukset suuntautuivat uusiin toimi- joihin ja salmonellaerityistakuun alaisia lihoja maahantuoviin ensisaapumistoimijoihin. Ensisaapumistoimi- joihin kohdistuneita tarkastuksia tehtiin kaikkiaan 49 ja ympäristökeskus hylkäsi kaksi ensisaapumiserää asiakirjapuuotteiden tai epäselvän alkuperän vuoksi.

Elintarvikehuoneistoja koskevia hallinnollisia pakkokeinoja, kuten määräyksiä ja kieltoja, annettiin 36, mikä oli enemmän kuin edellisvuonna. Määräykset koskivat lähinnä elintarvikehuoneistojen rakenteellisia ja toi- minnallisia epäkohtia. Tällaisia olivat esimerkiksi suomen- ja ruotsinkielisten pakkausmerkintöjen puuttu- minen, puutteellinen puhtaana- ja kunnossapito sekä omavalvonnan kirjanpidon laiminlyönti.

Kaksi tapausta johti esitutkintapyyntöön. Kahden ravintolan toiminta kiellettiin väliaikaisesti erittäin vaka- viden epäkohtien ja niistä aiheutuneen terveysvaaran vuoksi.

Toreilla, tapahtumissa ja ketterissä kioskeissa myytävän ruoan laatua selvitettiin

Ympäristökeskus seurasi elintarvikkeiden laatua mikrobiologisin näyttein, joita otettiin 1 259. Pääkaupunkiseudun yhteisissä projekteissa tutkittiin hampurilaispihvien hygieenistä laatua ja uppopaistorasvan laatua leipomoissa ja pikaruokaravintoloissa.

Ympäristökeskuksen julkaisusarjassa ilmestyi liha- ja kala-alan laitosten tuotantoympäristön puhtautta koskeva julkaisu, joka oli yhteinen pääkaupunkiseudun kunnille. Tulokset olivat hyviä, ja tautia aiheuttavia bakteereita löytyi vain vähän.

Helsingin omassa julkaisussa selvitettiin ulkomyyntissä valmistettavien ruokien ja raaka-aineiden hygieenistä laatua Helsingissä vuosina 2015 ja 2016. Huonoja tai välttäviä näytetuloksia oli erityisesti tapahtumissa ja ketterissä kioskeissa. Valvontaa on suunnattu projektin tulosten perusteella ja myös näytteenottoa jatketaan.

Oma- ja ulkovalvontaohjeet uudistettiin ja elintarvikeneuvonnassa kokeiltiin chat-palvelua

Ympäristökeskus uudisti ravintolan ja elintarvikemyymälän oma- ja ulkovalvontaohjeet ja ne käännettiin ruotsiksi ja englanniksi. Elintarvikeneuvonnassa kokeiltiin chat-palvelua ja ajankohtaisista elintarvikeasioista twiitattiin aktiivisesti.

Aikaisempien vuosien tapaan jatkettiin yhteistyötapaamisia elintarvikealan ketjujen kanssa. Elintarvikelainsäädännön vaatimuksista kerrottiin NewCon järjestämissä aloittavien yrittäjien infotilaisuuksissa.

Useita noroviruksen aiheuttamia epidemioita selvitettiin

Elintarvikevalvontaan liittyviä valituksia ympäristökeskus käsitteli 521, joista 380 oli ruokamyrkytyspäilyjä. Ympäristökeskuksella on käytössä sähköinen lomake, jolla voi ilmoittaa ruokamyrkytyksestä. Lomakkeen kautta ilmoituksia tuli 290, mikä on 76 % kaikista ruokamyrkytyspäilyilmoituksista. Lomake helpottaa epäilyjen ilmoittamista ja ilmoitusten käsittelyä.

Ympäristökeskus osallistui 20 ruokamyrkytys-epidemiaepäilyn selvitykseen, joista kahdeksan laajaa epidemiaa aiheutui noroviruksesta. Laajimmat epidemiat olivat Silja Symphonylla, Viikin henkilöstöravintolassa ja Malmin sairaalassa. Varsinaisia ruokamyrkytys-epidemioita todettiin kymmenen, mikä on samaa tasoa kuin edellisinä vuosina. Epidemioista seitsemän oli ravintoloissa ja kolme henkilöstöravintoloissa. Eniten sairastuneita oli noroviruksen aiheuttamissa epidemioissa, joissa virus levisi oireettoman noropositiivisen työntekijän sekä viruksella saastuneiden pintojen tai ruokien kautta. Yksi epidemia aiheutui todennäköisesti noroviruksella saastuneista ostereista.

Kaksi epidemiaa johtui kampylobakteerista, joka oli tullut broilerista. Tavallisimmin kampylobakteerin saatiin huonosti kypsennetyistä broilerista. Henkilöstöravintoloissa kaksi epidemiaa liittyi raakaan punajuureen, mutta varmuutta taudinaiheuttajasta ei saatu. Muut epidemiat johtuivat virheellisistä säilytys- tai jäädytyslämpötiloista.

Elintarvikkeiden myynti ja tarjoilu tapahtumissa oli vilkasta edellisten vuosien tapaan

Ympäristökeskus tarkasti kahdeksan tapahtumaa elintarvike- ja terveydensuojelulain perusteella. Tarkastuksia suunnattiin sellaisiin tapahtumiin, joita järjestettiin Helsingissä ensimmäistä kertaa ja joihin oli odotettavissa runsaasti osanottajia ja elintarvikemyyjiä.

Elintarvikkeiden myynti ja tarjoilu tapahtumissa oli edellisvuosien tapaan vilkasta. Vuonna 2016 saapui yhteensä 1 476 tiedottamista elintarvikkeiden myynnistä tapahtumissa tai liikkuvassa elintarvikehuoneistossa. Tiedottamisista 26 % tehtiin sähköisen asioinnin kautta.

Pääpaino tapahtuma- ja ulkomyyntivalvonnassa oli suunnitelmallisissa Oiva-tarkastuksissa. Tarkastuksia tehtiin muun muassa ketteriin kioskeihin ja muihin liikkuviin elintarvikehuoneistoihin. Lisäksi Oiva-tarkastuksia suoritettiin toisella paikkakunnalla rekisteröityihin liikkuviin elintarvikehuoneistoihin. Elintarviketarkastajat myös neuvoivat useita aloittelevia yrittäjiä lainsäädäntöön ja elintarvikehygieniaan liittyen.

Ympäristökeskuksessa valmistui kaksivuotinen projekti, joka liittyi ulkomyyntissä valmistettavien ruokien ja raaka-aineiden hygieeniseen laatuun. Projektissa otettiin yhteensä 104 näytettä, joista 51 vuonna 2015 ja 53 vuonna 2016. Näytteet kohdistettiin toimijoiden itse valmistamiin elintarvikkeisiin. Lisäksi ympäristökeskus osallistui kouluttajana useisiin tapahtumajärjestäjille suunnattuihin tilaisuuksiin.

Maakuntauudistus heijastui koulutuspäiviin ja työryhmiin

Ympäristökeskus antoi aikaisempien vuosien tapaan lausuntoja uusista lainsäädäntöehdotuksista ja Eviran ohjeista. Maakuntauudistus näkyi lausunnoissa ja monen työryhmän työssä, koska ympäristöterveydenhuoltoa on suunniteltu osaksi tulevien maakuntien tehtäviä. Maakuntauudistuksen osalta järjestettiin yhteisiä kokouksia Uudenmaan maakunnan alueen ympäristöterveydenhuollon johtajien kanssa.

Ympäristökeskuksen asiantuntijoita osallistui muun muassa maa- ja metsätalousministeriön elintarvikehygieniaa ja kalastustuotteita koskeviin asiantuntijaryhmiin ja Rakennustietosäätiön (RTS) ammattikeittiöohjeeseen liittyvään työryhmään. Olimme mukana myös Eviran elintarvikeketjun valvonnan koordinoitua, pk-yritysten neuvontahanketta ja auditoinnin kehittämistä koskevissa työryhmissä.

Tapahtumatiimi laati sisäisen ohjeistuksen tapahtumien valvontaan

Ympäristökeskuksen tapahtumatiimin tehtävänä on koordinoita ympäristökeskuksen eri osastojen valvontaa ja ohjausta Helsingissä järjestettävissä yleisötapahtumissa. Tiimin jäseniä osallistui kaupungin yleisötapahtumien kenttäröyhmän kuuteen kokoukseen. Keväällä laadittiin sisäinen ohje tapahtumien valvontaa varten.

Eläinten hyvinvointi ja terveys

Kaupunki osti lainsäädännön edellyttämät eläinlääkintäpalvelut edellisvuosien tapaan Yliopistolliselta eläinsairaalaalta. Eläinsairaalaossa hoidettiin 11 435 helsinkiläistä potilasta, joista 33 % oli päivystystapauksia.

Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien yhteisessä löytöeläintalossa Viikissä hoidettiin yhteensä 683 helsinkiläistä irrallaan tavattua ja huostaan otettua eläintä. Helsingin eläinsuojeluyhdistys (HESY ry) antoi uudelleen sijoitettaville eläimille jatkohoitoa ja huolehti eläinten kuljetuksista.

Eläinsuojeluvalvonnan menettelyitä kehitettiin

Eläinsuojeluvalvonnan menettelyjä kehitettiin laatutyön avulla. Tarkastuslomakkeet uudistettiin ja työn suunnitelmallisuutta lisättiin. Työtä hyödynnettiin myös valtakunnallisesti ja sitä esiteltiin eri tilaisuuksissa Eviralle ja aluehallintovirastoille.

Eläinten huono hoito ja hylkäämiset johtivat uudelleensijoituksiin

Ympäristökeskus teki 283 eläinsuojelutarkastusta. Suurin osa niistä perustui yksityisten ihmisten eläinsuojelueläinlääkärille tekemiin ilmoituksiin. Ihmiset tekivät ilmoituksia, koska olivat havainneet epäkohtia eläimen hoidossa. Yksityisissä asunnoissa tarkastetuista eläimistä 51 % oli koiria, 29 % kissoja ja 20 % muita lemmikkieläimiä.

Lisäksi tarkastettiin 14 helsinkiläistä eläinkauppaa, tallia ja navettaa, eläintapahtumaa, -näyttelyä ja -kilpailua sekä muuta kaupallisen eläintenpidon kohdetta.

Epäilyyn perustuvista tarkastuksista noin 44 %:ssa ympäristökeskus käytti eläinsuojelulain mukaisia määräyksiä tai kieltoja tai ryhtyi kiireellisiin toimiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yleisimpiä syitä määräysten antamiseen olivat vakavat puutteet eläinten ruokinnassa, ulkoilutuksessa, pitopaikan puhtaudessa ja eläinlääkinnällisen hoidon hankkimisessa.

Yleisimmät syyt eläinten tilapäiseen hoitoon tai pysyvään uudelleensijoitukseen olivat eläinten hylkäämiset ja omistajan kyvyttömyys huolehtia eläimestä. Yhteistyö sosiaaliviranomaisten, poliisin ja muiden viranomaisten kanssa jatkui edellisvuosien tapaan tiiviinä.

Virosta ja Venäjältä tuotuja eläimiä tarkastettiin ja eläintauteihin varauduttiin

Ympäristökeskus selvitti 26 eläimen tuontiin liittyviä epäselvyyksiä ja teki 15 tarkastusta. Suuri osa tapauksista koski koiria, jotka oli tuotu Virosta ja Venäjältä ilman asianmukaisia tuontiasiakirjoja, tunnistusmerkin-tää tai rabiesrokotusta. Varautumista tehostettiin afrikkalaisen sikaruton ja lintuinfluenssan leviämisen riskin vuoksi.

Ilma

Helsingin ilmanlaatu on kansainvälisesti vertaillen hyvää, mutta EU:n ilmanlaatudirektiivissä säädetty typpidioksidin vuosiraja-arvo ylittyy Helsingin keskustan vilkasliikenteisissä katukuiluissa. Syynä ovat liikenteen, etenkin dieselkaluston, pakokaasupäästöt. Edellisen ilmansuojelun toimintaohjelman 2008–2016 aikana typpidioksidin pitoisuudet ovat pienentyneet, mutta eivät riittävästi. Raja-arvon ylitysalue on nykyisin arviolta 5,7 km, ja se on pienentynyt vuodesta 2008 noin 30 %.

Ympäristölautakunta hyväksyi 1.11.2016 Helsingille uuden ilmansuojelusuunnitelman, joka astui voimaan vuoden 2017 alusta. Suunnitelman valmistelussa kuultiin laajasti asukkaita ja sidosryhmiä. Suunnitelmaan on otettu liikenteen lisäksi teemoiksi muut Helsingin ilmanlaatuun merkittävästi vaikuttavat asiat: katupöly ja pienpoltto.

Ilmansuojelusuunnitelmassa on yhteensä 48 toimenpidettä ja se kattaa vuodet 2017–2024. Lainsäädännön vaatimusten mukaisesti suunnitelmaan sisältyy toimenpiteitä liikenteestä aiheutuvan typpidioksidin pitoisuuksien alentamiseksi katukuiluissa, joissa raja-arvo ylittyy. Mallinnusten mukaan ruuhkamaksut olisivat tehokkain keino vähentää liikennemääriä ja typpidioksidipitoisuuksia. Muita tehokkaita keinoja ovat bussien päästöjen vähentäminen, pysäköinnin hinnoittelu ja Hämeentien muuttaminen joukkoliikennekaduksi.

Helsingin seudun liikenteen (HSL) ennusteen mukaan bussien lähipäästöt laskevat yli 90 % vuoden 2010 tasosta vuoteen 2025 mennessä bussikaluston kehittymisen sekä sähköä ja biopolttoainetta käyttävien bussien ansiosta.

Ympäristökeskus julkaisi Hyvän ilman Helsinki -esitteen, jossa kerrotaan ilmanlaatuongelmien syistä ja kaupungin toimenpiteistä. Esitteessä mainitaan myös siitä, mitä asukkaat itse voivat tehdä ilmanlaadun parantamiseksi. Pyöräily tai joukkoliikenteen käyttö sekä vain puhtaan ja kuivan puun polttaminen tulisijassa ovat hyviä tapoja vaikuttaa ilmanlaatuun. Esite ja ilmansuojelusuunnitelma ovat nähtävissä [täällä](#).

Dieselautoista vain ladattavat hybridit saavat pysäköintialennuksen

Kaupunki on vuodesta 2011 alkaen myöntänyt vähäpäästöisyyden kriteerit täyttävälle autoille 50 % alennuksen pysäköintimaksuista. Koska dieselautojen typenoksidi- ja typpidioksidipäästöt ovat todellisessa ajossa osoittautuneet huomattavasti autonvalmistajien ilmoittamia päästöjä korkeammiksi, ilmansuojelutyöryhmä päätti syksyllä 2016, että tavanomaiset dieselautot poistetaan pysäköintietuuden piiristä.

Vuoden 2017 alusta dieselajoneuvon hiilidioksidipäästöjen on oltava enintään 50 g/km, jotta auto olisi oikeutettu alennukseen. Tämän päästörajan alittavat vain ladattavat dieselhybridit, joiden päästöt ovat huomattavasti tavanomaisia dieseleitä pienemmät ja jotka voivat ajaa myös pelkällä sähköllä, jolloin lähipäästöjä ei synny lainkaan. Vuoden 2017 alusta voimaan astuneet vähäpäästöisyyskriteerit ovat luettavissa [täältä](#).

Uudet Euro VI -bussit ovat vähäpäästöisiä myös todellisessa ajossa

Teknologian tutkimuskeskus (VTT) selvitti kolmen eri valmistajan Euro VI -bussien todellisen ajon päästöjä niin sanotulla PEMS-mittauslaitteella maaliskuusta 2015 kesäkuuhun 2016 jatkuneessa kenttäkokeessa. Hanketta rahoittivat Helsingin seudun liikenne (HSL), Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi) ja Helsingin ympäristökeskus. Mittausten mukaan bussien typenoksidipäästöt nousivat jonkin verran kylmässä lämpötilassa, mutta NOx-päästöt olivat kuitenkin noin 75 % pienemmät kuin aiemman päästötason EEV-busseilla. Hanketta päätettiin jatkaa, jotta saadaan lisää mittautietoa useammista busseista ja pidemmältä mittausajalta. Jatkohankkeessa mitataan yhteensä kahdeksan bussin päästöjä vuosien 2017–2019 aikana.

Ympäristökeskus osallistui INKA (Ilmanlaadun innovaatio- ja osaamiskeskittymä) -ohjelman ILMA-hankkeeseen. Sen tavoitteena oli ulkoilman laatuun ja väestön terveyteen liittyvän uusimman osaamisen ja innovaatiotoiminnan vauhdittaminen. Ympäristökeskus oli mukana hankkeen työpaketissa, jossa selvitettiin koulujen sisäilmaongelmia ja niiden ratkaisukeinoja. Hanke päättyy vuonna 2017.

Katupölypitoisuudet ovat pysyneet alle raja-arvojen

Hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) pitoisuudet olivat vuonna 2016 selvästi alle raja-arvojen. Arvot eivät ole ylittyneet Helsingin raja-arvoa valvovilla asemilla vuoden 2006 jälkeen tehokkaan pölyntorjuntatyön ansiosta. Katupöly heikentää kuitenkin edelleen ilmanlaatua yleisesti keväisin, ja ylitysriski on olemassa etenkin vilkasliikenteisissä katukuiluissa, joissa epäpuhtaudet eivät pääse laimenemaan hyvin. Katupölyn torjuntaa on kuitenkin tärkeää edelleen jatkaa pölyhaittojen vähentämiseksi, ja katupölyä koskevia toimenpiteitä onkin sisällytetty uuteen ilmansuojelusuunnitelmaan.

Katupölyä ja sen vaikutuksia tutkittiin Katupölyn lähteet, päästövähennyskeinot ja ilmanlaatuvaikutukset -hankkeessa (KALPA). Tarkastelun kohteena ovat muun muassa uusien nastarenkaiden päästöt, raitioteiden pölyvaikutukset ja katupölyn lähteet. Yhteistyökumppaneina hankkeessa ovat Helsingin ja Vantaan kaupungit, Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY), Metropolia-ammattikorkeakoulu ja Nordic Envicon Oy. Hanke jatkuu vuosina 2017–2018.

Rakennustyömaiden pölynhallinta

Helsingin kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä on asetettu useita pölyntorjuntavelvoitteita, jotka koskevat rakennus- ja purkutyömaita. Myös ympäristökeskuksen ja -lautakunnan tekemissä ilmoitus- ja lupapäätöksissä annettiin tarvittaessa pölyntorjuntaa koskevia määräyksiä.

Ympäristökeskus valvoi määräysten noudattamista tarkastuksilla. Valtaosa tarkastuksista liittyi ilmoitus- tai lupapäätösten valvontaan, mutta tarkastuksia tehtiin myös asukkaiden tekemien pölyhaittailmoitusten perusteella. Keväällä ympäristökeskus valvoi tehostetusti julkisivutyömaiden pölyntorjuntatoimenpiteiden riittävyyttä.

Pölyntorjunnan ja sen valvonnan kannalta erityisen haasteellisia olivat suuret aluerakentamiskohteet, kuten esimerkiksi Jätkäsaari ja Kalasatama. Ensimmäiset asukkaat ovat jo muuttaneet niihin, vaikka laajamittaiset maanrakennustyöt jatkuvat lähikortteleissa ja -kaduilla. Työmailta katualueille kulkeutuvan pölyävän maan aineksen on todettu heikentävän näiden uusien asuinalueiden ilmanlaatua. Myös suuret purettavat rakennukset, jotka sijaitsivat asuinrakennusten välittömässä läheisyydessä, olivat sekä purku-urakoitsijan että ympäristökeskuksen kannalta vaativia kohteita.

Energiantuotannon ympäristövalvonta

Helsingin kaukolämmöntuotantoon perustuva energiajärjestelmä on merkittävä ilma- ja ilmastopäästöjen lähde. Energiantuotannon päästöt eivät kuitenkaan nykyisen päästövähennysteknologian ja korkeiden piipujen ansiosta juurikaan näy Helsingin ilmanlaadussa. Suurien teollisuuslaitosten päästöjä säännellään ympäristölupamenettelyllä, jota puolestaan ohjataan EU-tason sääntelyllä.

Helsingin energiajärjestelmään on odotettavissa suuria muutoksia 2020-luvulla, kun Hanasaari B-voimalaitos poistetaan käytöstä. Lopetettavan voimalaitoksen lämpötehon korvaaminen edellyttäneen investointeja uusiin laitoksiin.

Helsingissä on suurten energiantuotantolaitosten lisäksi myös muutamia kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvonnassa olevia pieniä energiantuotantolaitoksia. Pienten polttolaitosten sääntely kiristyy vuonna 2018, kun niin sanotut PIPO-asetuksen velvoitteet astuvat voimaan myös vanhoille laitoksille. Näiden laitosten vaikutus Helsingin energiantuotannon päästöihin on kuitenkin hyvin vähäinen.

Vuonna 2016 Helsingin ympäristölautakunta antoi lausunnot korkeimmalle hallinto-oikeudelle Helen Oy:n Salmisaaren ja Hanasaaren voimalaitosten ympäristölupia koskevissa asioissa. Vaasan hallinto-oikeudelle annettiin lausunto Helen Oy:n Kellosaaren kaasuturbiinilaitoksen ympäristölupaa koskevassa asiassa.

Ympäristökeskus osallistui ELY-keskuksen järjestämille määräaikaistarkastuksille vuonna 2016 Hanasaaren ja Salmisaaren voimalaitoksilla sekä kahdeksalla huippulämpökeskuksella. Ympäristökeskus seuraa myös Vantaan jätevoimalan ympäristöraportointia ja osallistui jätevoimalan vuosittaiselle tarkastukselle. Ympäristökeskuksen valvomista laitoksista määräaikaistarkastukset tehtiin vuonna 2016 HUS-Kiinteistöt Oy:n Meilahden voimaketukselle ja Valion Pitäjänmäen (Adven) kattilalaitokselle.

F- ja HCFC-kaasuja sisältävien laitteistojen valvonta

Ympäristökeskus teki valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia yhdeksään kiinteistöön, joilla on käytössä otsoniasetuksen piiriin kuuluvia kylmäaineita, ja jotka eivät muuten ole ympäristökeskuksen valvonta-kohteita. Lisäksi kylmälaitteiden huoltoon liittyvät asiat tarkastettiin vuoden 2016 tarkastusprojektin kohteina olleissa terveydenhuollon laitoksissa. Useissa paikoissa todettiin merkittäviä puutteita, kuten liian

harvoin tehtyjä huoltoja ja puutteita kylmäainemerkinnöissä. Monissa kohteissa oli myös edelleen käytössä HCFC-kylmäaineita, joiden käyttö laitteistojen huollossa on ollut kiellettyä 1.1.2015 lähtien.

Vuonna 2016 tarkastuskäynti kohdistui myös Helen Sähköverkot Oy:n suurjännitekytkinasemille. Niissä ja muuntamoissa käytetään rikkiheksafluoridia, joka on erittäin voimakas kasvihuonekaasu. Kytkinasemien ja muuntamojen päästöt on kuitenkin saatu hyvin alhaisiksi kattavien huolto-ohjelmien ansiosta.

Otsoniasetuksen ja F-kaasusetuksen tarkoituksena on estää otsonikerroksen heikentyminen ja vähentää kasvihuonekaasupäästöjä.

Kemiallisia pesuloita valvotaan otantamenettelyllä

Helsingissä toimii noin 30 ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkittyä kemiallista pesulaa. Osassa pesuloista käytetään liuottimena edelleen perkloorietyleenä, joka on ympäristölle ja terveydelle vaarallinen aine. Uudemmissa kemiallisissa pesukoneissa käytetään yleensä vähemmän haitallista hiilivetyliuotinta. Normaalisissa toiminnassa kemiallisten pesukoneiden suljettu kierto estää päästöt ilmaan, viemäriin tai maaperään, mutta vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi sisältää aina riskejä.

Vuonna 2016 kemiallisia pesuloita valvottiin tekemällä pistotarkastus kuuteen pesulaan otantamenettelyllä. Jonkin verran puutteita todettiin liuottimien ja liuotinjätteiden varastoinnissa, merkinnöissä ja tietojen vuosittaisessa raportoinnissa ympäristökeskukselle. Kemiallisten pesuloiden tarkastuksia jatketaan vuonna 2017.

Savu- ja hajuhaittoja esiintyi jonkin verran

Vuonna 2016 ympäristökeskuksessa kirjattiin useita yhteydenottoja yksityisten kiinteistöjen aiheuttamista savuhaitoista ja teollisuuden tai rakentamisen hajuhaitoista. Yksityisiä kiinteistöjä koskevia savuhaittailmoituksia kirjattiin tasaisesti ympäri vuoden. Tyypillisimmin ilmoitus koski tulisijan käyttöä, mutta yhdessäkään tapauksessa ei ollut kyse puun käytöstä kiinteistön pääasiallisena lämmitysmuotona. Savuhaittatapausten selvittämisessä lähtökohtana ovat neuvonta ja muistutukset haitan aiheuttajalle tai kohteen isännöitsijälle.

Pienistä päästölähteistä, kuten puunpoltosta, aiheutuva savu voi paikallisesti huonontaa ilmanlaatua merkittävästi. Savu sisältää monia terveydelle haitallisia yhdisteitä, joista etenkin syöpävaarallisen bentso(a)pyreenin tavoitearvo on vaarassa ylittyä pientaloalueilla. Puunpolton päästöjen vähentämiseksi tulisi polttaa ainoastaan kuivaa ja puhdasta puuta ja kiinnittää huomiota tulisijan sytytystekniikkaan. Jätteiden – myös kartongin ja paperin – polttaminen on kielletty Helsingin ympäristönsuojelumääräyksissä.

Melu

Meluilmoitukset erityisen häiritsevää melua aiheuttavista toiminnoista

Toiminnanharjoittajat tekivät vuonna 2016 ympäristökeskukselle yhteensä 215 kirjallista ennakoilmoitusta (meluilmoitus) erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavista rakennustöistä ja ulkoilmakonserteista (ympäristönsuojelulaki 118 §). Määrä väheni edellisestä vuodesta 31 ilmoituksella. Noin 30 % ilmoituksista koski aikaisempien vuosien tapaan ulkoilmakonsertteja ja muita tapahtumia. Loput ilmoitukset liittyivät rakennus- ja purkutöihin. Ympäristönsuojelupäällikkö teki ilmoitusten johdosta päätökset, joihin sisältyi tarvittaessa meluntorjuntaa ja muuta ympäristönsuojelua koskevia määräyksiä.

Rakennustyömaiden meluntorjunta

Meluntorjunnan ja sen valvonnan kannalta erityisen haasteellisia olivat ne rakennustyömaat, joissa melu- tai värinäuhaittaa aiheuttavia rakennustöitä tehtiin asuinrakennusten läheisyydessä pakottavista syistä yöaikaan kello 22–07. Esimerkiksi pääradan läheisyyteen rakennettavan Käpylän baanan louhintatyömaalla tehtiin räjäytyksiä liikenneturvallisuussyistä vain yöllä, kun radalla ei ollut junaliikennettä. Jotta melu- ja värinäuhaitta ei olisi asukkaiden kannalta kohtuuton, yötöitä tehtiin lyhyissä jaksoissa ja niistä tiedotettiin etukäteen lähiympäristön asukkaille.

Myös Jätkäsaaren, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan ja Pasilan suuret aluerakentamiskohteet olivat valvonnan kannalta haasteellisia. Näillä alueilla tehtiin paljon paalutus- ja louhintatöitä. Myös tilapäisiä kivenmurskaamoja oli toiminnassa useita. Jotta vuosikautia jatkuva rakennustyömelu ei olisi kohtuuton alueille ensimmäisinä muuttaneille asukkaille, ympäristökeskus ei sallinut meluisimpien töiden tekemistä iltapäivään tai viikonloppuisin ilman perusteltua syytä. Meluhaittaa aiheuttavasta työstä piti myös tiedottaa etukäteen alueen asukkaille.

Suurille ulkoilmakonserteille päättymisaikalinjaukset

Suurten ulkoilmakonserttien meluilmoituspäätösten valmistelussa otettiin vuonna 2016 käyttöön päättymisaikalinjaukset, joiden avulla isoista musiikkitapahtumista lähiasutukselle aiheutuvat häiriöt pyritään pitämään kohtuullisina. Linjauksissa otettiin huomioon vuonna 2015 suosituimpien tapahtumapaikkojen lähiasutukselle kohdennetun kyselyn tulokset sopivista päättymisaajoista ja konserttien määristä. Linjausten mukaan kullakin alueella voidaan järjestää enintään tietty määrä iltakonsertteja, joiden päättymisaikat on ennalta määritelty.

Eryteisesti suurimpien ulkoilmakonserttien asukastiedotteen jakelualue pidettiin laajana viime vuoden tapaan. Ympäristökeskus tiedotti konserteista kaupungin verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Hyvän etukäteistiedottamisen on todettu vähentävän asukkaiden kokemaa meluhäiriötä.

Helsingin kaupungin meluselvitys 2017 ja meluntorjunnan toimintasuunnitelma 2018–2023

Helsingin uuden meluntorjunnan toimintasuunnitelman valmistelu käynnistettiin vuonna 2016. Toimintasuunnitelmaan kirjataan meluntorjunnan toimenpiteet vastuutahottain vuosille 2018–2023. Suunnitelma laaditaan ympäristökeskuksen johdolla. Työ perustuu viiden vuoden välein tehtävään, ympäristömeludirektiivin mukaiseen pääkaupunkiseudun uuteen meluselvitykseen, joka valmistuu kesäkuussa 2017. Meluselvitys toteutetaan yhteistyössä Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien sekä Liikenneviraston kanssa.

Maaperä ja jätteet

Ympäristölautakunta käsitteli 28 ympäristölupa- ja ympäristölupalausuntoasiaa vuonna 2016. Rekisteröintejä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ja jätehuoltorekisteriin tehtiin kuusi. Ympäristökeskus käsitteli 19 ilmoitusta pilaantuneen maaperän puhdistamisesta.

Valvonnassa toteutettiin vuoden 2015 lopulla hyväksyttyä ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaa vuodelle 2016 ja vuonna 2015 laadittua luvanvaraisten ja rekisteröitävien kohteiden valvontaohjelmaa. Valvontatarkastuksia eri kohteisiin tehtiin 375. Tarkastuksia suoritettiin myös yhdessä Uudenmaan ELY-keskuksen ja pelastuslaitoksen kanssa. Joulukuussa ympäristölautakunta hyväksyi ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman ja -ohjelman vuodelle 2017.

Yrityksiä tarkastettiin riskiperusteisesti

Ympäristölupa- tai ilmoitusmenettelyjen piiriin kuulumattomien yritysten valvonta kohdennettiin aikaisempien vuosien tavoin niihin yrityksiin, joiden toiminnassa syntyy vaarallisia jätteitä tai merkittävä määrä muita jätteitä. Näiden yritysten aikaisemmasta tarkastuksesta oli kulunut vähintään viisi vuotta tai niiden toiminnassa oli aiemmillä tarkastuksilla havaittu merkittäviä puutteita. Teollisuusalueilla tehdyissä kartoituksissa löytyi uusia valvottavia yrityksiä. Muiden kuin lupa- ja rekisteröintivelvollisten toimintojen ympäristöriskejä arvioitiin toimintatyyppikohtaisesti. Arviointia voidaan hyödyntää tulevien vuosien tarkastuskohteita ja tarkastustiheyttä määritettäessä.

Erillisenä valvontahankkeena selvitettiin rakennus- ja purkutyömaiden jätehuoltoa ja jätteiden kuljetukseen liittyvää siirtoasiakirjamenettelyä. Selvitykseen sisältyi eri kokoisia rakennus- ja purkukohteita. Selvityksestä laadittiin erillinen raportti. Ympäristökeskus selvitti tarkastuksin Suomen Pakkauskierrätys Rinki ry:n hoitamia kierrätyspisteitä ja tupakointijätteestä aiheutuvaa roskaantumista koulujen ja oppilaitosten läheisyydessä.

Ympäristökeskus käsitteli 156 toimenpidepyyntöä, jotka koskivat pilaantuneen maaperän ja jätteiden aiheuttamia ympäristöhaittoja. Niihin liittyen tehtiin 257 tarkastusta. Toimenpidepyynnöistä 96 koski roskaantumista, mikä on 20 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Maaperää kunnostettiin useilla alueilla

Yksi merkittävimmistä kunnostuskohteista oli Keski-Pasilan keskustakorttelin alue. Tälle alueelle sisältyy Pasilan aseman, Pasilan sillan, rataverkon ja katualueiden uudistamista sekä Triplan rakentaminen. Suuria kunnostuskohteita olivat lisäksi Laajasalon öljysatama-alueen loppukunnostus, Kalasataman alue ja Pasilan entinen konepaja-alue.

Jokaiseen alueeseen kuului lukuisia erillisiä kunnostuskohteita. Maaperää puhdistettiin kaikkiaan noin 40 eri kohteessa. Maaperän kunnostaminen ajoittui yleensä alueiden rakentamisen yhteyteen.

Käsittelyyn tai loppusijoitukseen siirrettiin yhteensä noin 300 000 tonnia pilaantunutta maa-ainesta, mikä on lähes 70 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Rakentamisen vilkastuminen näkyy siten myös maaperän kunnostuksessa. Kaivettuja pilaantuneita maa-aineksia käytettiin hyväksi joko täytöissä rakennusalueilla (lähinnä puistojen muotoiluissa) tai kaatopaikoilla.

Maaperän tila kartoitettu 863:sta Helsingin alueesta

Ympäristöministeriö perusti vuonna 2007 maaperän tilan tietojärjestelmän. Järjestelmään on tallennettu tiedot 863 Helsingin alueesta, joiden maaperä on kunnostettu tai maaperän arvioidaan olevan mahdollisesti pilaantunutta. Järjestelmässä on tiedot myös alueista, joissa maaperä on tutkimuksin todettu pilaantumattomaksi.

Ympäristökeskus osallistui vuoden aikana useiden viraston ulkopuolisten työryhmien toimintaan. Työryhmissä käsiteltiin muun muassa kaivuumaisten hallintaa, lumen käsittelyvaihtoehtoja, yleisötapahtumia ja ranta-alueella tapahtuvasta rakentamisesta aiheutuvaa roskaantumista. Lisäksi osallistuttiin rakennustietosäätiön jätehuoltoa käsittelevien RT-ohjekorttien uudistamista valmistelleisiin työryhmiin.

Osana kaupungin citylogistiikkaohjelmaa HSY käynnisti kokeilun, jossa selvitetään voidaanko kiinteistöillä tapahtuvaa jätteenkuormausta aikaistaa. Ympäristökeskus on mukana seurantaryhmässä. Kokeilu alkoi

Ruoholahden ja Punavuoren alueilta. Kokeilu laajeni siten, että se kattaa niin sanotun ympäristövyöhykkeen ja Lauttasaaren kuljetusalueet.

Viranomaisyhteistyö

Vuonna 2013 kootussa viranomaisten yhteistyöverkostossa ovat mukana Helsingin teknisten virastojen lisäksi poliisi, ELY-keskus, Suomen ympäristökeskus ja Tulli. Verohallinnon harmaan talouden yksikkö liittyy verkostoon vuoden 2017 alusta. Yhteistyötä koordinoi ympäristökeskus.

Tapaamisten tavoitteena on löytää käytännönläheiset toimintatavat, jotka tehostavat valvontaa, edistävät vaivatonta ja nopeaa tietojen vaihtoa sekä auttavat tunnistamaan riskikohteita. Verkoston toiminnan aikana on syntynyt pysyviä uusia käytäntöjä.

Vuonna 2016 järjestettiin verkostotapaamisten lisäksi kaksi yhteistoimintapäivää poliisin kanssa. Ensimmäisessä tilaisuudessa käsiteltiin näytteenottoa ympäristörikosepäilyn yhteydessä ja toisena päivänä näytteenottoa harjoiteltiin käytännössä Viikin maastossa. Osallistujia oli molemmissa tilaisuuksissa noin 30 (poliisi, keskusrikospoliisi, MetropoliLab Oy, Suomen ympäristökeskus ja Helsingin ympäristökeskus). Vuonna 2016 osallistuttiin myös syyttäjävirston järjestämään ympäristöasioiden viranomaisneuvotteluun ja ympäristöriskokoulutuspäivään sekä ELY-keskuksen järjestämään ympäristönsuojelun neuvottelupäivään.

Vedet

Merialueen tilassa ei havaittu merkittäviä muutoksia

Ympäristökeskus seurasi merialuetta pääkaupunkiseudun merialueen yhteistarkkailuohjelman mukaisesti. Vuonna 2016 merialueen tilassa ei havaittu merkittäviä poikkeamia, jotka johtuisivat alueella esiintyvistä ihmistoiminnasta. Itämerelle aiemmin saapuneiden suolapulssien vaikutukset näkyivät kuitenkin merialueen pohjanläheisen veden ennätyskorkeina suolapitoisuuksina ja hyvin korkeina fosforipitoisuuksina. Vaikutus rajoittui ulkosaaristoon ja ainoastaan pohjanläheiseen veteen. Keväällä ja alkukesästä pintavedet olivat normaalia kirkaampia.

Helsingin merialueelle ei vuonna 2016 muodostunut merkittäviä laajoja sinileväesiintymiä. Joillakin sisälähdillä esiintyi heinäkuun lopulla pintalauttoja, mutta kukintojen kesto oli suhteellisen lyhyt. Ajoittain Helsingin merialueella oli runsaasti erilaisia panssarisiimaleviä, jotka saattoivat värjätä veden ruskeaksi.

Pitkän ajan tarkastelussa (1967–nykypäivä) pinta- ja pohjanläheisen veden lämpötilat jatkoivat kasvuaan, suolaisuuden samalla vähetessä. Myös ravinnepitoisuudet ovat laskussa. Pintaveden sameuden kasvu levämäärien lisääntymisen ohella on taittunut jo ennen vuotta 2010, kun taas pohjanläheisen veden sameus edelleen kasvaa.

Pääkaupunkiseudun merialueelle tehtiin valtion ympäristöhallinnon ohjeistuksen mukainen työkalu, jolla voidaan tuottaa merialueen ekologinen laatuluokitus. Se tuotetaan aina neljän vuoden jaksoille. Vuosien 2012–2015 ekologien laatuluokitus vaihteli Seurasaareselän alueen huonosta tilasta ulkosaariston tyydyttävään tilaan. Luokitus ei ole vaihdellut suuresti 1970-luvulta nykypäivään, ja se on kohentunut suhteellisesti eniten Kruunuvuorenselän alueella. Voit tutustua laatuluokitukseen [täältä](#). Laatuluokitus julkaistaan jatkossa vuosittain keväällä.

Ympäristökeskus asennutti yhteistyössä Ilmatieteenlaitoksen ja Helsingin rakennusviraston kanssa jatkuva-toimiset lämpötila-anturit Kruunuvuorenselällä sijaitsevan sääaseman yhteyteen. Anturit tuottavat tietoa meren tilasta ja yhdessä Suomenlinnan edustalle sijoitetun aaltopöijun kanssa lisäävät turvallista merialueen virkistyskäyttöä.

Vuonna 2016 yhteistarkkailun puitteissa ei toteutettu erillistarkkailuja.

Mätäjoki erityistarkkailussa

Ympäristökeskus seurasi 36 Helsingin puron ja 21 lammen veden laatua ottamalla säännöllisesti vesinäytteitä.

Mätäjoella jatkettiin kaksivuotista tehotarkkailua. Puron veden laatua tutkittiin automaattisten mittalaitteiden sekä tavanomaisen näytteenoton keinoin. Näytteitä otettiin myös Mätäjoen sivu-uomista ja hulevesiviemäreistä. Edellisenä syksynä otettujen pohjelaennäytteiden perusteella Mätäjoen pääuoma on ekologiselta tilaltaan välttävässä kunnossa. Syksyllä 2016 otettiin usealta paikalta näytteet alustaan kiinnittyneistä piilevistä. Näiden tulosten mukaan Mätäjoen pääuoma on tyydyttävässä kunnossa. Puron valuma-alueen maanpeitteisyys ja maaperä selvitettiin kultakin osavaluma-alueelta. Koko Mätäjoen valuma-alueesta 36 % on vettä läpäisemätöntä pintaa.

Tattarisuon ympärillä olevien ojavesien ja Helsingin muiden purojen haitta-ainepitoisuuksista ilmestyi ympäristökeskuksen [raportti](#). Orsivesivaikutteisissa Tattarisuon ojissa haitta-ainepitoisuudet olivat pieniä. Longinojan merkittävimmän sivu-uoman, Lentokentänojan, metallipitoisuudet olivat korkeita. Selvityksen perusteella Lentokentänojan metallikuorma vaikuttaisi olevan peräisin muualta kuin Tattarisuolta, mahdollisesti lentokentän maaperästä.

Helsingin rakennusvirasto jatkoi Viikissä sijaitsevan Saunapellonpuiston lammen kunnostusta. Lampi kärsii erittäin tiheän kalakannan aiheuttamasta ylirehevyydestä. Kalakannan vähentämiseksi lammella järjestettiin ongintaa ja lammen kasvillisuutta niitettiin. Ympäristökeskus seurasi lammen veden laatua. Kunnostusprojekti toteutetaan yhteistyössä ympäristökeskuksen, rakennusviraston, Helsingin yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa.

Maunulanpuiston biosuodatusalueen toiminnan seuranta aloitettiin. Alueelle tulevasta ja lähtevästä vedestä haettiin viikoittain vesinäytteet.

Helsingin Itämeri-toimenpideohjelma puolivälissä

Helsinki on jo lähes vuosikymmenen pitänyt Itämerta ja sen hyvää tilaa strategisesti tärkeänä asiana. Helsingin ja Turun toisen yhteisen Itämeri-toimenpideohjelman 2014–2018 visio on puhdas, tuottava ja yhteinen Itämeri. Ohjelman puolivälirikatsaus julkistettiin syyskuussa 2016. Ohjelman 75 toimenpiteestä oli käynnissä lähes puolet ja aloitettunakin parikymmentä. Erityisesti maatalouden ja laivaliikenteen vesistövaikutuksiin, öljyntorjuntavalmiuteen ja merellisten alueiden suunnitteluun liittyvät toimet ovat käynnissä laajalla rintamalla. Lisäksi kehitettiin muun muassa roskaantumiseen ja lumen hallintaan liittyvää kaupungin sisäistä yhteistyötä.

Merensuuri merkitys Helsingille alkoi tehostetusti näkyä sen toiminnassa vuonna 2007 Turun kanssa käynnistettyjen Itämeri-toimenpideohjelman ja Itämerihaasteen kautta. Helsingissä aloitettiin tuolloin suunnitelmallinen työ terveen Itämeren puolesta ja kaupungin oman vesistökuormituksen vähentämiseksi. Meren

lisääntyvien käyttöpaineiden ja meriympäristön tilan parantamisen yhteensovittaminen on yksi keskeisistä haasteista.

Nykyinen ohjelma tavoittelee kirkkaita rannikkovesiä, hyvinvoivaa meriluontoa, puhdasta ja turvallista vesiliikennettä, suunnitelmallista vesialueiden käyttöä sekä aktiivista Itämeri-kansalaisuutta. Ohjelman toteutukseen osallistuu yli kymmenen kaupungin virastoa ja liikelaitosta. Kaupungin hallintokuntien Itämeri-vuosiseminaari järjestettiin yhteistyössä Kaupunkiakatemian kanssa Laiturilla. Valikoima Helsingin ja Turun toteuttamia Itämeri-toimia nostettiin uuteen infografiikkaan.

Itämeri-professuurille jatkoa ja fosforineutraalisuuspilotti käyntiin

Helsingin yliopiston kanssa yhdessä perustettu Itämeren suojelun ekonomian professuuri sai loppuvuodesta viiden vuoden jatkokauden vuoteen 2021 asti. Itämerihaasteen puitteissa toteutettavassa yhteistyössä yleisimmät tutkimuskysymykset nousevat käytännön vesiensuojelusta. Professuuri mahdollistaa tutkimustulosten soveltamista paikalliseen vesiensuojeluun.

Jo ensimmäinen viisivuotiskaus on tuottanut paljon taloustieteellistä Itämeren tutkimusta muun muassa kaupungin päätöksenteon tueksi. Yhteisen graduprojektin tiimoilta on myös selvitetty muun muassa sitä, miten lumi kuljettaa pientä muovirooskaa ja millaisia ravinnekuormitusten lähteitä hevostarhat ovat. Yliopiston Itämeri-tutkijoista on perustettu tietopankki.

Helsinki aloitti myös ainutlaatuisen fosforineutraalisuuspilotin: Helsingistä tulee Itämeren ensimmäinen fosforineutraali kaupunki yhdyskuntajätevesiensä osalta. Helsingin kaupungin ja John Nurmisen säätiön yhteishankkeessa Helsinki neutraloi Viikinmäen puhdistamon fosforijalanjäljen rahoittamalla valkovenäläisen Vitebskin jätevesien puhdistusta.

Itämerihaasteen verkostoon uusia kumppaneita ja kansainvälistä yhteistyötä

Itämerihaasteella on 250 organisaation kumppaniverkosto, joille tuotetaan työkaluja, tapahtumia ja foorumeita tukemaan organisaatioiden omia vesiensuojelutoimia. Kesällä lähetettiin kaikille verkoston jäsenille kirje, jossa kyseltiin toimenpideohjelmien kuulumisia ja kannustettiin päivittämään sitoumuksia kaudelle 2014–2018.

Monet päivittivätkin ohjelmiaan ja aktivoituivat. Loppuvuonna verkostoon tuli kerralla noin 20 uutta kansainvälistä kumppania IWAMA-hankkeen (Interactive Water Management) kanssa tehdyn tiiviin yhteistyön kautta. Haasteen verkkosivut uudistettiin marraskuussa 2016, ja verkoston toimintaa visualisoimaan tuotettiin uusi infografiikka.

Vuoden aikana valmisteltiin Itämeri Interreg -rahoitusohjelman hakuun BEST-hanke (Better Efficiency for Industrial Sewage Treatment) uudenaikaisena. Yhteistyökumppaneita ovat kuitenkin edelleen baltialaiset ja puolalaiset kaupungit, yritykset, yliopistot ja vesilaitokset. Niiden kanssa on tarkoitus kehittää haitallisten aineiden hallintaa kunnallisilla vesilaitoksilla sekä hyviä yhteistyökäytäntöjä viranomaisten, vesilaitosten ja yritysten kesken.

www.itamerihaaste.net

Hulevedet hallintaan iWater-hankkeessa

iWater-hankkeen päätavoitteena on parantaa kaupunkisuunnittelua kehittämällä integroituvia ja moniarvoisia hulevesien hallinnan menetelmiä ja ratkaisuja. Niillä luodaan laadukasta ja kestävästä kaupunkiympäristöstä

Itämeren kaupungeissa. Helsingin lisäksi partnerina hankkeessa ovat Aalto yliopisto ja Itämeren kaupunkienliitto sekä Riikan, Jelgavan, Tarton, Söderhamnin, Gävlen ja Turun kaupungit.

Helsingin tavoitteena hankkeessa on päivittää kaupungin hulevesiohjelma integroidun johtamisjärjestelmän mukaiseksi. Sen lisäksi on tarkoitus muokata viherkerrointyökalu hulevesipainotteiseksi, suunnitella kestävä hulevesien hallinnan pilottiratkaisu ja edistää viherkertoimen käyttöönottamista. Sitä edesautetaan järjestämällä käyttökoulutuksia kaupungin sisällä ja partnerikaupungeille.

Hanke käynnistyi joulukuussa 2015 ja alkuvuodesta 2016 hanke polkaistiin vauhtiin Helsingissä järjestetyn aloitustilaisuuden myötä. Tapahtumaan osallistui yli 50 ympäristönsuojelun, kaavoituksen ja rakentamisen parissa työskentelevää asiantuntijaa partneriorganisaatioista. Keväällä Helsingissä ja syksyllä Turussa järjestettiin myös kaksi viherkerroinkoulutustyöpajaa hankepartnerien arkkitehdeille ja maisemasuunnittelijoille. Koulutuksista kerätyt viherkertoimen päivitystarpeet käytetään työkalun kehittämiseksi vuoden 2017 aikana.

Sopeutumisryhmän osaksi koottiin pienempi kaupungin sisäinen hulevesiryhmä, jonka tehtävänä on saattaa Helsingin hulevesistrategian päivitystyö valmiiksi vuoden 2017 aikana. Munkkiniemen rannan sekaviemäristön ylivuotokohta valittiin suunnittelupilotin kohteeksi, ja taustatiedot alueelta kerättiin rakennussuunnittelua varten yhteen.

Lausuntoja ruoppauksista, rantarakentamisesta, kaapeleista ja silloista

Ympäristökeskus valmisteli vuoden aikana lausuntoja, jotka koskivat vesilain mukaisia merialueen ruoppaus- ja täyttöhakemuksia, tulvasuojelurakenteiden ja siltojen rakentamista sekä merenalaisten johtojen ja kaapeleiden asentamista. Lisäksi lausuntoja annettiin ympäristö- ja vesilainsäädännön muutoksista sekä ympäristönsuojelulain perusteella vireillä olevista hankkeista kuten ympäristöluvista, rakennusluvista ja jätevesien käsittelystä. Lausuntoja annettiin kaikkiaan 32.

Valvontatarkastukset

Suunnitelmallisessa valvonnassa toteutettiin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaa. Suunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 19 ja ne kohdistuivat eläinsuojiin sekä vesilain ja louhintakohteiden työmaavesien valvontaan. Valvontatehtäviä hoidettiin tarpeen mukaan yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen ja muiden viranomaisten kanssa.

Vesiin liittyviä haittailmoituksia eli toimenpidepyyntöjä tuli 21. Näiden johdosta tehtiin 50 tarkastusta. Tyyppisimmät haittailmoitukset koskivat jätevesiepäilyjä, öljypäästöjä ja työmaavesien puutteellista käsittelyä. Lisäksi suoritettiin vesihuoltolain mukaisiin vapautushakemuksiin liittyviä tarkastuksia.

Vesiensuojelua koskevia tarkastuksia tehtiin vuoden aikana kaikkiaan 82. Tarkastuksilla havaittuihin epäkohtiin puututtiin neuvonnalla ja kehoituksilla. Osa tapauksista päättyi poliisitutkintaan. Hallintopakkoitimiin ei tarvinnut ryhtyä.

Haaganpuron öljypäästö

Helsingin kaupungin ympäristökeskus sai 8.11.2016 pelastuslaitokselta ilmoituksen, jonka mukaan Maunulanpurossa, joka on Haaganpuron yläjuoksun haara, oli havaittu öljypäästö.

Epäillyn öljypäästön vuoksi Helsingin kaupungin ympäristökeskus suoritti erillistarkkailua Haaganpurossa. Ympäristökeskus otti purosta vesi-, sedimentti- ja pohjaeläinnäytteitä, joilla pyrittiin selvittämään öljypääs-

tön ympäristövaikutusten laajuutta ja vakavuutta. Pelastuslaitos vastasi kohteen öljyntorjunnasta ja rakennusvirasto puron ennallistamistarpeen selvityksestä.

Laillisuusvalvonnan yhteistyö

Lumen vastaanottoa pohdittiin yhteistyössä rakennusviraston kanssa. Vastaanoton nykytilaa ja pitkän tähtäimen vaihtoehtoja selvitettiin. Edellinen kattava selvitys lumen vastaanottoaikojen tilanteesta tehtiin vuonna 2010. Niiden määrä on vähentynyt viime vuosikymmeninä, koska maankäyttö on tiivistynyt. Yhteistyössä linjattiin myös lumenkaadon lupatarvetta.

Rantojen roskaantumisessa tehtiin yhteistyötä rakennusviraston, liikuntaviraston, Suomen ympäristökeskuksen ja Pidä Saaristo Siistinä ry:n kanssa. Täytöt, ruoppaukset ja rantarakentaminen lisäävät meren roskaantumista. Roskien määrää tutkittiin säännöllisesti monella rannalla. Lumen vastaanottoon ja rantojen roskaantumisen vähentämiseen liittyvä kehitystyö jatkuu vuonna 2017.

Vesiensuojelun valvonnan kehittämisessä kaupunki ja valtion ympäristöhallinto jatkoivat viranomaisyhteistyötä edellisvuosien tapaan. Yhteistyötä tehtiin lisäksi vesiensuojeluyhdistyksen, Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY), pääkaupunkiseudun kuntien, 6-pack-kuntien, poliisin ja syyttäjän kanssa.

Vesihuollon kehittämissuunnitelmaa valmisteltiin

Ympäristökeskus oli mukana Helsingin vesihuollon kehittämissuunnitelman 2017–2026 valmistelutyössä, jota tehtiin yhteistyössä kaupungin eri hallintokuntien ja HSY:n kanssa. Suunnitelma valmistuu alkuvuodesta 2017. Suunnitelmassa on keskitytty yhdyskuntarakenteen kehittämisen aiheuttamien muutostarpeiden tunnistamiseen, kuten myös nykyisten verkostojen ulkopuolella sijaitsevien vesihuollon tarpeessa olevien alueiden tunnistamiseen.

Helsingin suunnitelmaa laadittiin samanaikaisesti HSY:n alueen sekä Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkikohtaisten vesihuollon kehittämissuunnitelmien kanssa. Tavoitteena oli laatia koko pääkaupunkiseudun kattavat saman sisältöiset ja laajuiset suunnitelmat, jotka mahdollisimman hyvin palvelisivat kaupunkien ja seudun yhdyskuntarakenteen ja vesihuollon kehittymistä seuraavan vuosikymmenen aikana.

Asiantuntemusta hulevesien hallinnassa

Ympäristökeskus on Helsingin kaupungin hulevesistrategian seurantaryhmän jäsen ja edistää hyvää hulevesien hallintaa Helsingissä. Ympäristökeskus toimii hulevesien hallinnan asiantuntijana mm. Keski-Pasilan, Naulakallion ja Tullivuorentien eteläpuolen aluerakentamisprojekteissa sekä Malmin lentokenttäalueen hule- ja pohjavesien hallinnan työryhmässä.

Vesihuoltolain mukaisia vesijohdosta tai viemäristä vapauttamishakemuksia käsiteltiin 12. Lisäksi yksittäisiä kiinteistöjä ohjeistettiin liittymisasiossa ja muissa hulevesien käsittelykysymyksissä.

Pohjavesien yhteistarkkailuohjelma

Vuonna 2016 käynnistyi pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen pohjavesitarkkailuohjelma yhdessä pääkaupunkiseudun kuntien, HSY:n ja Vantaanjoen vesiensuojeluyhdistyksen kanssa. Yhteistarkkailuohjelmassa on mukana kymmenen pääkaupunkiseudun pohjavesialuetta, jotka on priorisoitu vesihuollon kannalta tärkeiksi varavedenottoalueiksi. Helsingistä mukana yhteistarkkailussa ovat Tattarisuon, Vartiokylän ja Vuosaaren pohjavesialueet.

Uimarantavedet hyvässä kunnossa

Ympäristökeskus valvoi yleisten uimarantojen (25 rantaa) veden laatua uimakauden 15.6.–31.8. aikana. Rannoista kolme sijaitsee Vantaanjoen rannalla ja muut merenrannoilla. Helsingin uimarannoista 12 on suuria yleisiä uimarantoja ja 13 pieniä yleisiä uimarantoja. Uimavesinäytteitä otettiin uimakauden aikana kaikilta suurilta yleisiltä uimarannoilta viisi ja pieniltä yleisiltä uimarannoilta neljä kertaa.

Uimaveden mikrobiologinen laatu oli hyvä lähes kaikissa näytteissä. Kuudessa yksittäisessä näytteessä mikrobien raja-arvot ylittyivät. Kaikilta näiltä rannoilta otettiin välittömästi uusintanäyte. Uusintanäytteet olivat mikrobiologiselta laadultaan hyviä.

Uimakauden päätyttyä päivitettiin suurten yleisten uimarantojen uimavesiluokitus neljän uimakauden (2013–2016) vesinäytteiden perusteella. Helsingin suuret yleiset uimarannat luokiteltiin erinomaisiksi (6), hyväksi (5) ja tyydyttäväksi (1). Huonoon luokkaan ei sijoittunut yksikään Helsingin yleisistä uimarannoista.

Meren uimarannoilla havaittiin sinilevää kesäkuun puolesta välistä lähtien. Määrät vaihtelivat vähäisestä runsaaseen. Suuria sinilevien massaesiintymiä ei rannoilla kuitenkaan havaittu lainkaan. Vantaanjoen uimarannoilta ei löydetty sinilevää.

Uima-allasveden laatu hyvä

Ympäristökeskus valvoo säännöllisesti yleisten allastilojen uimaveden laatua. Helsingissä oli vuonna 2016 käytössä yhteensä 58 yleistä uima-allastilaa, joista 12 on uimahalleja, neljä maauimalaa ja 42 muuta yleistä allastilaa, kuten hotellien, koulujen ja kuntoutuslaitosten altaita.

Allasvesistä otettiin yhteensä 1 073 näytettä vuoden 2016 aikana. Lisäksi tehtiin 20 uusintanäytteenottoa. Kuten aiempinakin vuosina allasveden mikrobiologinen laatu oli muutamia yksittäisiä näytteitä lukuun ottamatta hyvä.

Talousveden laatua seurattiin lähes neljälläsadalla näytteellä

Ympäristökeskus valvoi HSY:n vesihuollon Helsingin alueelle toimittaman talousveden laatua sosiaali- ja terveysministeriön talousvesiasetuksen mukaisesti. Määritykset koskevat sekä mikrobiologisia että kemiallisia laatuvaatimuksia ja -suosituksia. Talousvedestä otettiin 358 valvontanäytettä ja 17 uusintanäytettä. Talousvesi täytti hyvälle talousvedelle asetetut laatuvaatimukset.

Ympäristölautakunta hyväksyi HSY:n vedenpuhdistuslaitosten talousveden tuotantoa ja jakelua koskevan terveydensuojelulain mukaisen muutoshakemuksen. Hakemus koski Vanhankaupungin laitoksen kapasiteetin nostoa sekä Espoon uuden runkovesijohdon käyttöönottamista.

HSY:n vesihuolto ja Espoon, Helsingin ja Vantaan terveydensuojeluviranomaiset laativat yhteistyössä erityistilannesuunnitelman talousveden laadun turvaamiseksi. Ympäristökeskuksessa järjestettiin pääkaupunkiseudun yhteinen talousveden erityistilanteisiin liittyvä seminaari.

Luonnonsuojelu ja ympäristötietoisuus

Luonnonsuojeluohjelma sisällytettiin yleiskaavaan

Ympäristölautakunnan 29.9.2015 hyväksymä luonnonsuojeluohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 26.10.2016 osana yleiskaavaa. Se on esitetty yleiskaavan kaupunkiluonto-teemakartassa oikeusvaikutteisina rajauksina.

[Vanhankaupunginlahden lintuvesi Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2015–2024](#) julkaistiin. Alueen vuosittainen linnustoseuranta tehtiin normaaliin tapaan. Lisäksi toteutettiin viiden vuoden välein toistettava kasvillisuuden kehittymisen seuranta.

Marras-joulukuussa Vanhankaupunginlahden Natura-alueella suoritettiin sedimenttitutkimuksia, joiden tulosten perusteella selviää, voidaanko hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisia ruoppauksia toteuttaa. Myös Kallahden matalikolle laadittiin hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnos ja se esiteltiin yleisötilaisuudessa.

Luontoselvityksiä tehtiin tulevilla luonnonsuojelualueilla Haltialassa, Hallainvuorella, Patterimäessä ja jo rauhoitetulla Roosinmäellä. Lisäksi selvitettiin uhanalaisten sekä erityisesti ja kiireellisesti suojeltavien kasvilajien esiintymien tilaa kyseessä olevien kohteiden hoidon suunnittelua varten.

Yllättävä liito-oravan runsastuminen

Ympäristökeskus tilasi selvityksen liito-oravakannasta, koska havainnot lajista lisääntyivät. Selvityksen mukaan kanta on vahvistunut ja levittäytynyt itään päin. Kartoitusta perustuu liito-oravan suosimien puiden tyville kertyviin papanoihin. Edellinen inventointi tehtiin kaksi vuotta aiemmin. Siihen nähden liito-oravakanta on kolminkertaistunut. Viisi vuotta sitten lajia tavattiin Helsingissä vain satunnaisesti.

Liito-orava viihtyy eri-ikäisrakenteisissa sekametsissä, joissa on nuorta lehtipuuta järeeen kuusivaltaisen puuston alla. Helsingin metsät ovat osoittautuneet liito-oravalle hyvin sopivaksi ympäristöksi. Lajin kyky ylittää valtavyliä ja sopeutua puistomaisiin ympäristöihin on ollut yllättävän hyvä.

Länsi-Helsingissä kanta on tihentynyt Tali-Munkkivuori-Meilähti -alueella ja etenkin Keskuspuistossa, jossa asuttujen liito-orava-alueiden määrä on kaksinkertaistunut kahdessa vuodessa. Myös liito-oravalle vaikeasti saavutettavassa Lehtisaareissa on uudisasutusta. Itäisimmät, toisistaan melko erilliset esiintymät ovat Pihlajamäen Aarnikanmäellä, Malmin Sepänmäellä, Veräjämäen Pikkukoskella ja Kumpulan maauimalan alueella. Selvitysalueen itärajalta, Kivinokasta Kivikkoon ulottuvalta metsäselänteeltä liito-oravaa ei löydetty.

Vieraslajeja torjutaan tärkeiltä luontoalueilta

Vieraslajityöryhmä keskittyi vieraslajien torjunnan priorisointisuunnitelman valmisteluun. Suunnitelmaan sisältyy 25 torjuttavaa kasvievieraslajia ja viisi eläinlajia. Alueellisessa priorisoinnissa etusijalla ovat luonnonsuojelualueet, uhanalaiset luontotyytit ja kohteet, joilla kasvaa uhanalaisia kasvilajeja (= Luontotietojärjestelmän arvokkaat kasvikohteet). Torjuntaresurssit tullaan kohdistamaan näiden priorisointien mukaisesti. Ainoastaan jättiputket pyritään hävittämään täysin Helsingistä, muut lajit yritetään pitää pois sovituilta alueilta.

Kesällä Vanhankaupunginlahden Natura-alueen lampareista poistokalastettiin hopearuutanaa, joka on haitallinen vieraslaji. Työn toteutukseen osallistui useita kaupungin virastoja ja muita yhteistyökumppaneita.

EU-hanke kaupunkiluonnon esiin nostamiseksi

Maaliskuussa käynnistyi EU-rahoitteinen NATTOURS - Sustainable Urban Nature Routes Using New IT Solutions -hanke yhteistyössä Tallinnan kaupungin kanssa. Hankkeessa kunnostetaan molempien kaupunkien arvokkaita luontokohteita, jotta kaupunkilaiset ja matkailijat pääsevät entistä paremmin nauttimaan kaupunkiluonnosta. Useista luontokohteista kootaan tietoa nettisivustoon, jota voi käyttää myös älypuhelimella. Mobiilisovelluksia suunnitellaan niin, että ne sopivat myös koululaisten käyttöön.

Vuonna 2016 NATTOURS-hankkeessa suunniteltiin uudet luontopolkurakenteet Harakan saareen ja Pornaistenniemestä Lammassaareen. Uudet puiset rakenteet mukailevat luontoa, ja niistä tulee pyörätuolilla ja lastenrattailla kuljettavia. Ne viedään paikoilleen vuonna 2017.

Ympäristökeskus osallistui Eurocities Green Areas and Biodiversity -työryhmän työhön. Ryhmässä jaetaan tietoa ja hyviä käytäntöjä esimerkiksi ilmaston muutokseen sopeutumisesta ja luontopohjaisista ratkaisuista. Vuonna 2016 asialistalla oli myös kannanotto lintu- ja luontodirektiivien mahdollisesta uudistamisesta.

Esitteitä ja elävää kuvaa Helsingin luonnosta

Helsingin luontoon! -esitesarjassa valmistuivat esitteet Seurasaaresta ja Meilahdesta sekä Vartiosaaresta. Esitesarja tarjoaa retkeilijöille ja ulkoilijoille ajankohtaista tietoa Helsingin luonnosta. Kaikki Helsingin luontoon! -esitteet ovat osoitteessa www.hel.fi/helsinginluontoon.

Vihervuoden 2016 materiaaliksi laadittiin esite Helsingin puistojen käävistä. Siinä on esitelty sekä yleisiä että harvinaisia lajeja. Esitteessä myös kuvataan kääpien sienirihmaston toimintaa veden ja ravinteiden välittäjänä puiden ja sienten välillä sekä lahotustoiminnan tärkeyttä maaperälle.

Ympäristökeskus osallistui Doc Art:in Asfalttiviidakossa-elokuvan suunnitteluun siltä osin kuin se käsittelee Helsingin luontoa. Elokuva on yksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotishankkeista.

Harakan luontokeskus suosittu vierailukohde

Kaivopuiston edustalla sijaitseva Harakan luontokeskus esittelee saaristoluontoa, vedenalaista elämää ja Itämeren ympäristökysymyksiä sekä kannustaa ympäristövastuulliseen elämäntapaan. Harakassa esitellään muun muassa pienimuotoista uusiutuvaa energiaa, kuten aurinkopuhaltimia, tuulivoimaa ja aurinkopaneeleita.

Luontokeskus tarjosi ympäristökasvatus- ja opastuspalveluja suurelle yleisölle, ryhmille sekä kohdennetusti päivähoidolle, kouluille ja muille oppilaitoksille. Se oli avoinna yleisölle 2.5.–30.9. päivittäin klo 10–17, lauantaisin keskus oli suljettu.

Luontokouluun, saariseikkailuihin ja retkille oli runsaasti tulijoita. Joka sunnuntai pidettiin opastettu saari- kierros, johon osallistui keskimäärin 13 retkeilijää. Luontokeskus järjesti opastusta tai opetusta yhteensä 259 ryhmälle (5 249 osallistujalle). Harakan kävijämäärä oli 10 000. Harakan luontokeskus osallistui myös useisiin muiden toimijoiden järjestämiin koulutuksiin ja tapahtumiin.

Runsas hanhikanta häiritsee alkukesällä Harakan vierailijoita. Edellisvuosien tapaan ongelmia vältettiin ennakoinnilla: hanhien käyttäytymisestä tiedotettiin, pesiä aidattiin ja osa poluista pidettiin käyttökiellossa kiivaimman pesintävaiheen ajan.

Luontokoulussa merellistä ilmiöoppimista

Luontokouluun haki jälleen enemmän ryhmiä kuin pystyttiin ottamaan vastaan. Harakassa oppilaat pääsivät läheltä kokemaan runsaan ja aktiivisen saaristolinnuston pesintää ja tutkimaan rikasta meren eliöstöä ja saariston kasvillisuutta. Päivän päätteeksi etsittiin ja löydettiin yhteyksiä eri luonnonilmiöiden välille.

Harakan luontokoulussa kehitettiin ilmiöpohjaista oppimista Itämerestä. Ryhmät saattoivat valita luontokoulupäiväänsä jonkin ilmiön, kuten merimaiseman tai saaristolinnuston muutoksen. Itämeri ilmiönä -koulutukseen osallistuneet opettajat tulivat Harakkaan ryhmänsä kanssa uuteen oppilaslähtöiseen ja monialaiseen luontokoulupäivään.

Ympäristöntutkimuspäivillä tutkittiin meriveden ravinteita ja ilman epäpuhtauksia, sekä kalojen PCB-pitoisuuksia. Päivät oli suunnattu pääasiassa lukiolaisille, mutta mukana oli myös yläasteen luokkia. Osa opiskelijoista teki oman ympäristötutkimuksen, laboratorioharjoitustyön ja raportin, jossa arvioitiin tulosten merkitystä omassa elinympäristössä. Ympäristöntutkimuspäiviä on kehitetty yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen (SYKE), Merikeskuksen, Metropolia Ammattikorkeakoulun, Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY) ja Ilmatieteen laitoksen kanssa.

Harakan luontokeskus järjesti yhteistyössä Biologian ja maantieteen opettajien liiton (BMOL) sekä venäläisten ja virolaisten kanssa opettajien Itämeri-leirin, johon osallistui yli kymmenen opettajaa. Paljon tietoa, taitoa ja kokemuksia vaihdettiin.

Saaristoluontoleirillä 17 lasta tutustui viikon ajan saaristolaiselämään. He toimivat vuoroin meren- ja vuoroin kasvitutkijoina.

Päivähoitolapset ja perheet pääsivät saariseikkailulle

Harakka järjesti päivähoidon ryhmille neljän tunnin mittaisia saariseikkailuretkiä. Retket oli suunnattu 4–7-vuotiaille. Seikkailun tavoitteena on tutustuttaa lapset Itämereen ja sen eliöiden monimuotoisuuteen sekä saaren luontoon. Yleisölle avoimia perheille suunnattuja saariseikkailuretkiä järjestettiin seitsemänä sunnuntaina.

Herttoniemen kartanopuiston luonto innosti retkeilemään

Opastettuja luontoretkeä Helsingin lähiluontoon järjestettiin 28. Yhdelle retkelle osallistui keskimäärin 42 henkilöä. Suosituimpia retkikohteita olivat Herttoniemen kartanopuisto (105 osallistujaa), äitienpäiväretki Mustavuoreen (80 osallistujaa) ja lintujen kevätmuutto Viikissä (72 osallistujaa). Luontoretkipalvelut ostettiin Ympäristötutkimus Yrjölältä. Harakassa järjestettiin opastettuja luontokierroksia touko-syyskuussa joka sunnuntai ja lisäksi tilauksesta 50 retkeä.

Pääkaupunkiseudulla 40 kurssia kasvatuksen ammattilaisille

Kasvatuksen ammattilaisille suunnattujen kurssien suunnittelussa ja tiedottamisessa tehtiin seudullista yhteistyötä. Helsingin, Espoon ja Vantaan luontokeskusten järjestämät ympäristökasvatuskurssit koottiin yhteiseen esitteeseen, joka lähetettiin kaikille seudun kouluille ja päivähoitolle.

Harakan luontokeskuksen kurssien aiheet olivat Talviluonto, Luonto tutuksi monikulttuuristaustaisille, Koulumetsä, Hyvinvointia luonnosta, Lasten kanssa luontoseikkailulle, Suuri mysteeri -seikkailukurssi ja Ilmiöoppiminen Itämerestä. Viikin ympäristötalossa järjestettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa seitsemän luontokasvatusaiheista koulutustilaisuutta 140 lastentarhaopettajaopiskelijalle. Lisäksi osallistuttiin

Helsingin yliopiston opettajien koulutuslaitoksen luontopäivään omalla työpajalla, johon otti osaa 100 opettajaksi opiskelevaa nuorta.

Harakan luontokeskus toimii Vihreä lippu -ympäristökasvatusohjelman paikallisena edistäjänä. Syksyllä luontokeskus osallistui Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen opiskelijoiden luontokoulutuspäivään, jonka tavoitteena oli tutustuttaa opiskelijat luontokoulujen toimintaan. Päivään osallistui 160 opiskelijaa.

Yleisötapahtumissa tietoa saaristolinnuista ja perhosista

Tapahtumien organisoimisessa Harakan luontokeskus teki aktiivisesti yhteistyötä monien toimijoiden kanssa. Helsinki-päivänä järjestettiin Seikkailu lintuparatiisissa -yleisötapahtuma yhteistyössä Helsingin Markkinointi Oy:n kanssa. 7. elokuuta pidettiin Perhoset ja muut pikkuotukset -tapahtuma, jossa asiantuntijapaiden johdolla paneuduttiin hyönteisten jännittävään maailmaan.

Visa Hietalahden Meren sisäiset maisemat -valokuvanäyttely sekä Akvaariovaja akvaarioineen ja kalamalleineen esittelivät Suomenlahden vedenlaista elämää. Harakan tarinat -näyttely johdatti kävijät saaren historiaan, luontoon sekä luontokeskuksen ja taiteilijatalon toimintaan. Pekka Lehtosen vierailleva Merimaisemia ja -lintuja -valokuvanäyttely oli avoinna heinäkuun loppuun. Harakassa on esillä myös uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta esittelevän Hiilipihi Harakka -näyttely.

Ympäristötietoisuuden kehittämistä yhteistyössä

Helsingin ympäristötietoisuuden yhteistyösuunnitelmasta valmistui muun muassa esite. Yhteistyön tuloksena syntyi suunnitelmia, joilla kehitetään kaupunkiviljelyä ja Myllypuron alueen uusiutuvan energian hyödyntämistä sekä perustetaan alueelle yhteinen omenatarha. Herttoniemen Taukotila-asukaskahvilan yhteyteen rakennettiin näyttely Viikin linnuista ja tilaan vietiin kartta, johon asukkaat saivat merkitä mielipaikkansa. Lisäksi Taukotilan toimintaa tuettiin järjestämällä luontoretki Viikkiin ja luontoseikkailu alueen lapsille.

Ympäristökeskus osallistui myös Uudenmaan ympäristötietoisuuden ja -vastuullisuuden yhteistyöryhmä Välkkeen tapaamisiin.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen

Ympäristökeskus vastaa viestinnän ja neuvonnan koordinoinnista Helsingin kaupungin ilmastoasioissa. Ilmastoasioihin kuuluu sekä ilmastonmuutoksen hillintä että sopeutuminen ilmastonmuutokseen.

Ilmastokadulla kehitetään kestävää ja viihtyisää kaupunkia

Ilmastokaduilla eli Helsingin Isolla Roobertinkadulla sekä Vantaan Tikkuraitilla ja Asematiellä etsitään jo rakennetussa kaupunkiympäristössä toimivia ratkaisuja, joilla kasvihuonekaasupäästöjä ja energiankulutusta voidaan leikata. Toimenpiteillä tähdätään tulevaisuuden vähähiiliseen, ilmastonmuutokseen sopeutuneeseen ja viihtyisään ja turvalliseen kaupunkiin. Ratkaisujen ideoinnissa ja kokeilussa ovat mukana alueiden yritykset, kiinteistönomistajat, asukkaat sekä kaupunki ja ilmastoviisaita palveluita tuottavat toimijat.

Kiinteistöjen ja taloyhtiöiden omistajia kannustettiin energiatehokkuustoimenpiteisiin. Talven aikana valmistuivat hiilijalanjälkitarkastelut, lämpökamerakuvat, energiakatselmuksset ja aurinkosähkökartoitukset. Ensimmäinen kantakaupungin kerrostalon aurinkovoimala käynnistyi Ilmastokadulla kesällä, ja Iso-Roba

toimi ennakkotapauksena, kun kaupunkikuvaneuvottelukunta hyväksyi aurinkosähkön edistämisen myös suojelluissa kiinteistöissä. Avoimeen dataan, ilmastotekoihin sekä yhteistyössä alkaneisiin energiaremontteihin voi tutustua hankkeen [energiatehokkuuskartan](#) kautta.

Palvelumuotoilulla innostettiin kadun yrittäjiä ilmastoviisaaseen liiketoimintaan. Heitä kannustettiin toimivin esimerkein yhteistoimintaan ja yhteishankintoihin, joiden avulla tehdään tiekartta toimenpiteille. Kiinteistöjä ja kivijalkakauppoja saatiin mukaan myös energiatehokkaan valaistuksen ja ilmastonmuutokseen sopeutuvien sisäpihojen suunnitteluun. Nopeiden kokeilujen ohjelmalla tuotiin uusia innovatiivisia ratkaisuja alueen yrittäjien käyttöön kiinteistöjen energiankulutusseurannan tehostamiseksi ja ruokahävikin vähentämiseksi. Vahva viestintä ja monipuoliset tapahtumat toivat toimintaa hyvin näkyviin vuonna 2016.

Ilmastokatu toteutetaan yhteistyössä Vantaan kaupungin, HSY:n Ilmastoinfon, DODO ry:n, Green Building Council Finlandin ja Aalto-yliopiston kanssa. Hanketta rahoittavat Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) 6Aika-ohjelma ja Ison-Roban osalta myös Helsingin kaupungin innovaatorahasto. Lue lisää www.ilmastokatu.fi.

Helsingin päästövähennyskeinoja mallinnettiin City Performance Tool -työkalulla

Helsingin päästökehitystä ja eri teknologioiden vaikutuksia arvioitiin Helsingin ilmastokumppani Siemensin kehittämällä City Performance Tool -työkalulla (CyPT). Työkalua on käytetty useissa Euroopan kaupungeissa, muun muassa Kööpenhaminassa. Helsingissä valittiin yhdessä kaupungin asiantuntijoiden kanssa kymmenen teknologiaa, jotka auttavat Helsinkiä pääsemään ilmastotavoitteisiinsa. Näiden ratkaisujen päästövähennys- ja työllisyysvaikutukset sekä kustannukset arvioitiin.

Selvityksen mukaan suurimmat päästövähennykset saataisiin ruuhkamaksuista, kiinteistötekniikan hyödyntämisestä, aurinkosähköstä ja laivojen maasähkörtäisistä. Helsingiläiset voivat vaikuttaa muun muassa vaihtamalla joukkoliikenteeseen tai sähköautoihin ja parantamalla kotiensa energiatehokkuutta.

Kaupunkialueen päästöjä voidaan vähentää rakennusten energiatehokkuusratkaisuilla 13 % verrattuna siihen, jos lisäinvestointeja ei tehdä. Uudet investoinnit olisivat arvion mukaan 1,9 miljardia euroa, mutta niistä saatavat säästöt olisivat 15 vuoden aikana 2,2 miljardia. Suurimmat päästövähennykset tulisivat kotien kiinteistöautomaatioasteen nostamisella sekä liikekiinteistöjen energiansäästösopimuksilla ja huonekohtaisella automaatiolla. Lisäksi aurinkosähkön laajamittaisella käytöllä voidaan vähentää päästöjä noin kaksi prosenttia.

Selvityksen mukaan ympäristöhyödyt olisivat huomattavat, kuten myös nyt tutkittujen kymmenen teknologian työllistävät vaikutukset vuoteen 2030 asti. Teknologioihin investoiminen toisi Helsinkiin jopa 23 000 henkilötyövuotta operointiin, asennukseen ja huoltoon.

Kaupungin omien työntekijöiden ilmastoverkostossa jo 170 jäsentä

Ilmastoverkosto järjesti yhteensä kahdeksan tilaisuutta, joista kaksi yhdessä Ilmastokumppaneiden ja yhden Helsingin yliopiston ympäristötiedon foorumin kanssa. Yliopiston ja verkoston seminaarin tavoitteena oli lisätä kaupungin päättäjien ja työntekijöiden sekä tutkijoiden vuoropuhelua Helsingin energiakäänteestä. Tilaisuus oli kaikille avoin ja se keräsi seminaaritalan täyteen aiheesta kiinnostuneita tutkijoita, yritysten ja median edustajia, kansalaisjärjestöjä ja kuntalaisia.

Muut tilaisuudet olivat kaupungin työntekijöille tarkoitettuja, ja niissä käsiteltiin Helsingin ilmastonmuutoksen hillintään ja muutokseen sopeutumiseen liittyviä kysymyksiä. Verkoston jäsenet olivat yhdessä mukana

kehittämässä Korkeasaaren eläintarhasta hiilineutraalia. Korkeasaareen saatiin muun muassa EU-rahoitusta, asennettiin aurinkopaneeleja sekä käynnistettiin energiakatselmus ja liikkumistutkimus.

Kaupunginjohtajan nimeämä ilmastotyöryhmä valmisteli uusia ilmastotavoitteita

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Saurin johtama Helsingin kaupungin ilmastotyöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran keväällä 2016. Työryhmä vastaa Helsingin ilmastotyön koordinoinnista, seurannasta ja toimien toteutuksen edistämisestä. Työryhmän tehtävänä on valmistella valtuustokauden 2017–2021 strategiaohjelmaan vuoteen 2030 tähtäävät ilmastopoliittiset tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet. Lisäksi ryhmä vastaa Helsingin kaupungin ilmastomuutoksen sopeutumisen linjausten laadinnasta.

Ympäristökeskus järjesti yhdessä HSY:n asiantuntijoiden kanssa kaksi skenaariotyöpajaa, joissa muodostui yhteensä kuusi päästöskenaariota vuodelle 2030. Skenaariot toteutettiin käyttämällä HSY:n kehittämää Ilmastoveivi-työkalua (www.ilmastoveivi.fi). Poikkihallinnollisissa skenaarioryhmissä käytiin läpi useita eri kehityspolkuja ja mahdollisia toimenpiteitä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Ryhmät muodostivat konsensuksen siitä, mikä on mahdollista ja mikä on riittävän kunnianhimoinen tavoitetaso vuodelle 2030.

Työpajojen tuloksista valmistuu raportti, jossa esitetään vaihtoehtoiset skenaariot Helsingin päästökehitykselle vuoteen 2030, ilmastotavoitteille ja keskeisille toimenpiteille.

Ilmastokumppaneiden parhaat ilmastoteot palkittiin

Elinkeinoelämän, Helsingin kaupungin Ilmastokumppanit -verkoston ja ilmastoverkoston yhteisessä visiointityöpajassa pohdittiin yritysten ja kaupungin yhteisiä kiinnostuksen kohteita ja uusia yhteistyötapoja. Myös Ilmastokumppaneiden viestijät kokoontuivat ensimmäistä kertaa miettimään ilmastoviestinnän keinoja ja vaikuttavuutta. Uusia ideoita päätettiin kokeilla heti käytännössä.

Vuosiseminaarin yhteydessä marraskuussa järjestettiin Ilmastokumppaneiden TOP 5 Ilmastoteot -tilaisuus medialle. TOP 5 ilmastoteot valittiin noin kahdenkymmenen ehdotuksen joukosta asiantuntijaraadin avulla. Raportti Ilmastokumppaneiden vuoden 2015 ilmastotyön saavutuksista on luettavissa [täältä](#). Lisätietoa Ilmastokumppaneista on osoitteessa www.ilmastokumppanit.fi.

Investointien ilmastovaikutuksia arvioitiin

Kaupunginjohtajien ilmastoverkoston aloitteesta syntyneitä investointien ilmastovaikutusten arviointimallia kehitettiin edelleen vuoden aikana. Arviointimallia pilotoitiin rakennusviraston kanssa kahden katu- ja puistosuunnitelman laadinnan yhteydessä: Isolla-Roballa ja Tullivuoressa.

Isolla-Roballa arvioinnissa kiinnitettiin huomiota muun muassa kadun pintamateriaalien hiilijalanjälkeen ja sen huomioimiseen hankinnan kriteerinä sekä kausikasvien hyödyntämiseen katuvihreänä. Tullivuoren arviossa taas korostettiin esimerkiksi rakentamisen aikaisten työmaavesien hallintaa sekä pintamateriaalien tehokasta hyödyntämistä.

Arvioinnin tarkoituksena on tuoda ideoita ilmastovaikutusten parempaan huomioimiseen osana hankesuunnittelua sekä toisaalta tuoda päättäjille lisää tietoa hankkeiden ilmastovaikutuksista. Molemmat pilotoidut arviot vietiin myös yleisten töiden lautakunnan käsittelyyn.

Pilotoinnin kokemusten pohjalta rakennusvirastossa selvitetään, miten arviointi saataisiin osaksi kaikkia ympäristön kannalta merkittäviä katu- ja puistosuunnitelmia. Vuonna 2017 on tarkoitus lisäksi testata arviointia kaupungin asuntotuotantohankkeissa.

Taloyhtiöille energiakoulutusta ja uusia aloituksia

Pääkaupunkiseudun kuluttajille suunnattu energianeuvontahanke päättyi vuonna 2016. Hankkeessa kehitettiin toimintamalli taloyhtiöiden energianeuvonnan toteuttamiseksi. Loppuvuonna valmisteltiin energianeuvonnan siirtämistä HSY:n ilmastoinfoon, jossa se aloitti toiminnan vuoden 2017 alussa.

Helsinki sai Horizon2020 -rahoitusta My Smart Life -hankkeelle yhdessä Forum Viriumin, Teknologian tutkimuskeskuksen (VTT), Helenin, Fourdegin ja Salusfinin kanssa. Hankkeessa testataan energiatehokkuutta ja sähköistä liikennettä edistäviä älykkäitä ratkaisuja Helsingissä, Hampurissa ja Nantesissa. Hankkeessa muun muassa jatketaan taloyhtiöiden ja asukkaiden energianeuvontaa Merihaan kohteissa ja pilotoidaan lämmön kysyntäjoustoa. Hankkeen kokonaisrahoitus on noin 20 miljoonaa euroa. Hanke käynnistyi joulukuussa 28 partnerin yhteisellä aloitusseminaarilla Nantesissa.

Alueidenkäytön ympäristövaikutukset

Ympäristökeskuksen asiantuntijat osallistuivat useisiin kaavoitustyöryhmiin ja ympäristöselvitysten ohjausryhmiin. Yhteistyö ympäristövaikutusten arvioinnissa painottui lausunnotonnettelyn lisäksi entistä enemmän ennakkoyhteistyöhön ja neuvotteluihin.

Ympäristötoimi antoi 41 lausuntoa asemakaavaehdotuksista ja 48 kannanottoa kaavojen osallistumis- ja arviointisuunnitelmista sekä asemakaavaaluonnoksista. Helsingin uuden yleiskaavan kaavaehdotus oli lausunnolla. Lisäksi kaavoitukseen liittyen annettiin lausunnot neljännen vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta, Hernesaaren ja Vartiosaaren osayleiskaavaehdotuksista ja Malmin lentokentän kaavarungosta. Ympäristötoimi antoi myös monia muita alueidenkäytön ympäristövaikutuksiin liittyviä lausuntoja.

Ympäristönsuojeluosastolle edellisenä vuonna perustettu kaavatiimi jatkoi toimintaansa pienin muutoksin. Tavoitteena on parantaa tiedonvälitystä eri alojen asiantuntijoiden välillä ja varmistaa, että kunkin asian valmistelussa hyödynnetään ympäristökeskuksen paras mahdollinen asiantuntemus. Tiimi on koettu toimivaksi.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyt

Ympäristökeskuksen asiantuntijat osallistuvat Helsingin kaupungin ajankohtaisten ympäristövaikutusten arviointimenettelyjen (YVA) ohjaukseen. Vuonna 2016 Helsingin alueen ainoa YVA-hanke oli Östersundomin maa-aines-YVA, jonka arviointiselostuksesta ympäristölautakunta antoi lausunnon.

Ympäristöjohtaminen

Ympäristöjohtamisen vuosiseminaarin aiheena oli ilmansuojelu. Seminaarin työpajaosuudessa pureuduttiin kitkarenkaiden käytön edistämiseen. Ympäristöjohtamisen työpajat järjestettiin sisäisistä auditoinneista ja ympäristöjohtamisesta uudessa kaupunkiorganisaatiossa. Ympäristöjohtamisen asiantuntijatyöryhmä laati virallisen esityksen ympäristöjohtamisen organisoimisesta uudessa organisaatiossa.

Helsingin kaupungin ympäristöraportin yhteyteen tehtiin ympäristöpolitiikan katsaus vuosilta 2012–2015 eli ajalta, jonka ympäristöpolitiikka on ollut voimassa. Ympäristöraportti avattiin tuttuun tapaan avoimeksi dataksi ja raportti käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 8. kesäkuuta. Vuosittain ilmestyvä ympäristöraportti on kaupunkikonsernin yhteinen dokumentti, jossa kuvataan kaupungin ympäristötavoitteiden toteutumista ja toiminnan vaikutuksia ympäristöön sekä seurataan kaupungin ympäristöpolitiikan toteutumista.

Ekokompassi käytössä useassa virastossa, yrityksessä ja tapahtumassa

Hallintokuntien Ekokompassi-työtä kehitettiin ja päivitettiin. Vuoden 2016 lopussa Ekokompassi-sertifikaatin saaneita virastoja olivat ympäristökeskus, rakennusvirasto, STARA, kaupunginkirjasto, Kinaporin monipuolinen palvelukeskus, Korkeasaaren eläintarha ja hankintakeskus.

Kaupungin omista tapahtumista ja tapahtumapaikoista RuutiExpo, Reaktori, Stadin Silakkamarkkinat, Tall Ships Races Helsinki, Gymnaestrada Helsinki ja Teurastamo ovat saaneet Ekokompassi-sertifikaatin. Lisäksi kaupunginkanslia, pelastuslaitos ja kuusi liikuntaviraston toimipistettä rakentavat Ekokompassi-järjestelmää.

Kaupunginjohtaja Jussi Pajunen jakoi 17. marraskuuta kaupungintalolla järjestetyssä tilaisuudessa Ekokompassi-todistuksen 17 yritykselle, tapahtumalle ja virastolle.

Kaupungin tytäryhteisöistä Ekokompassi-järjestelmää käyttävät tai rakentavat Helsingin Markkinointi Oy, Helsinki-viikon säätiön Juhlaviikkojen Huvilateltta, Jääkenttäsäätiön Helsingin Jäähalli ja Kiinteistö Oy Auro-ranlinna, Lasipalatsin Mediakeskus Oy, MetropoliLab Oy, Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy, Niemikotisäätiö, Oulunkylän sairaskotisäätiö, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy, Stadion-säätiö, Urheiluhallit Oy ja Vuosaaren Urheilutalo Oy.

Ekotukitoiminta 10 vuotta

Ensimmäiset ekotukihenkilöt koulutettiin Helsingissä vuonna 2006 eli ekotukitoiminnan aloittamisesta Helsingin kaupungilla tuli täyteen kymmenen vuotta. Juhlavuotta juhlistettiin marraskuussa seminaarilla, jossa muun muassa julkistettiin kaupunginjohtajien ilmastoverkoston yhteinen, ekotukitoimintaan liittyvä kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumus. Tilaisuudessa näytettiin myös kaksi ensimmäistä ekotukihenkilöiden työn avuksi tehtyä ympäristömyyttien murtamisvideota.

Vuoden aikana järjestettiin viisi peruskoulutusta, joissa koulutettiin 96 uutta ekotukihenkilöä. Kaiken kaikkiaan heitä on koulutettu jo yli 1 300. Jatkokoulutuksia ja ympäristöaiheisia vierailuja järjestettiin yhteensä yhdeksän, joista valtaosa yhteistyössä HSY:n ja pääkaupunkiseudun ekotukikoordinaattoreiden kanssa. Jatkokoulutuksiin ja vierailuihin osallistui 143 Helsingin ekotukihenkilöä. Virastoille järjestettiin myös viisi omaa koulutusta, joihin osallistui yhteensä 80 henkilöä. Ensimmäistä kertaa muutamaa koulutustilaisuutta oli mahdollista seurata myös verkon kautta.

Lisätietoa ekotukitoiminnasta on osoitteessa www.ekotuki.fi.

Helsingin kestävien hankintojen edistäminen

Ympäristökeskus osallistui Motivan Nordig Green Growth -hankkeeseen, jossa vaihdettiin hyviä käytäntöjä kestävästä julkisista hankinnoista Espoon, Vantaan, Oslon, Tukholman ja Kööpenhaminan kaupunkien kanssa.

Ympäristökeskuksen ja hankintakeskuksen ympäristöasiantuntijat aloittivat kestävien hankintojen konsultaatiokäynnit, joiden tarkoituksena on tarjota apua ympäristökriteerien asettamiseen hankinnoissa. Konsultaatiokäyntejä toteutettiin pilottiluontoisesti varhaiskasvatusvirastossa, Starassa ja rakennusvirastossa.

Ympäristötilaston data entistä avoimemmaksi

Helsingin ympäristötilastoon ja Pääkaupunkiseudun ympäristötieto -palveluun päivitettiin ajantasaiset tiedot. Ympäristötilaston tietojen avaamista kehitettiin yhdessä Tietokeskuksen kanssa. Kaupungin PX-Web -rajapinta on julkisella palvelimella osoitteessa <http://api.aluesarjat.fi/> ja sitä kehitetään kokemusten perusteella.

Ympäristökeskus oli mukana kansainvälisissä työryhmissä

Ympäristökeskus osallistui aktiivisesti EUROCITIES-järjestön ja ICLEI:n (Local Governments for Sustainability) toimintaan. Virastomme oli mukana muun muassa EUROCITIES-ympäristöfoorumissa ja sen työryhmissä sekä useissa muissa hankkeissa kuten ICLEI:n Urban LEDS, Green Climate Cities ja INNOCAT.

Helsingin kaupunki liittyi kesällä Climate-KIC Nordic -verkostoon. Ympäristökeskus oli mukana muun muassa Climate KIC:n Smart Sustainable District -hankkeessa, jossa pohdittiin Kalasataman kestävä kehityksen kriteerejä yhteisessä asiantuntijaseminaarissa joulukuussa.

HENKILÖSTÖ JA HALLINTO

Ympäristökeskuksessa 161 työntekijää

Ympäristökeskuksen palveluksessa oli vuoden 2016 lopussa 161 työntekijää, joista vakinaisia oli 133 ja määräaikaisia 27. Lisäksi palkkatukityössä oli vuoden lopussa yksi henkilö. Osa-aikatyötä teki yhteensä 17 henkilöä, joista kaksi oli osa-aikaeläkkeellä.

Henkilöstön keski-ikä oli 45,3 vuotta (44,4 vuonna 2015). Tulospalkkauksen piirissä oli 163 henkilöä (159 vuonna 2015) ja keskimääräinen tulospalkkio oli 934 euroa (1 016 euroa 2015).

Työkyvyttömyydestä (sairausloma, työtaturmaloma ja määräaikainen kuntoutustuki) johtuvat poissaolot vähenivät edellisestä vuodesta. 2016 työkyvyttömyyspoissaoloprosentti palvelussuhdepäivistä oli 2,2, joka edellisenä vuonna oli 2,8. Lyhyet 1–3 päivän sairauspoissaolokerrat kasvoivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna: vuonna 2016 lyhyitä sairauspoissaoloja oli 237 kertaa ja yhteensä 399 päivää, kun vastaavat luvut edellisenä vuonna olivat 220 ja 366.

VIESTINTÄ JA ASIAKKAAT

Vuonna 2016 ympäristökeskuksesta lähetettiin viestimille 91 tiedotetta (edellisvuonna 102). Lisäksi Harkan tapahtumista ja luontoretkestä kerrottiin viestimille 39 tiedotteella. Viraston omaan julkisuusseurantaan kirjattiin 85 viestimille annettua haastattelua (edellisvuonna 71).

Kirjoitimme Helsingin Uutisten verkkosivujen Ympäristö-osioon seitsemän artikkelia. Uimarannat ja merialueen tila -osiossa julkaistiin 13 uutista uimaveden laadusta ja Helsingin edustan merialueen levätilanteesta. Ympäristökeskuksen julkaisusarjassa ilmestyi 11 tutkimusjulkaisua. Vuoden aikana valmistui kuusi uutta esitettä.

Osumat mediaseurannassa

Ympäristökeskusta koskevia uutisia, artikkeleita sekä tiedotteita julkaistiin viestimissä vuoden 2016 aikana yhteensä 859 kappaletta. Pääkaupunkiseudun mediat, kuten Helsingin Sanomat ja Helsingin Uutiset, kirjoittivat selvästi eniten ympäristökeskuksesta. Muita merkittäviä viestimiä olivat Yleisradio, MTV.fi ja iltapäivälehdet.

Selvästi eniten näkyvyyttä ympäristökeskus sai marraskuussa. Uutisoinnin suurta määrää selittävät Malmin sairaalassa riehunut norovirusepidemia ja jäteöljyvuoto Keskuspuistossa sijaitsevaan Maunulanpuroon. Lisäksi uutisoitiin ympäristökeskuksen tiedottamasta Itämeren suolapulssien vaikutuksesta Suomenlahden rannikolla.

Toiseksi eniten näkyvyyttä ympäristökeskus sai maaliskuussa, jolloin uutisoitiin kesäkonserttien päättymisajoista, ravintoloiden elintarvikevalvonnasta ja elävänä myydyistä kalasta.

ALKUVUONNA 2016 paljon näkyvyyttä tuoneita aiheita olivat muun muassa

- ympäristökeskuksen vinkit tuholaisten torjuntaan
- autojen määrän kasvun taittuminen Helsingissä
- Keskuspuistosta löytynyt merkillinen taikina

HUHTI–KESÄKUUSSA julkisuutta saivat esimerkiksi

- Citykanien joukkokuolema
- Katupölyn vähentäminen
- Espanjansiruetanaan liittynyt kampanjointi
- Ruokamyrkytysepidemiät Viikissä ja Silja Linella

HEINÄ–SYYSKUUSSA osuvia mediaseurantaan tuottivat muun muassa:

- Uimavedet ja sinilevätilanne
- Melurajat
- Helsingin käävät

LOPPUVUODESTA palstatilaa saivat esimerkiksi:

- Havaitut puutteet katuruoan hygieniassa
- Liito-orava kannan leviäminen
- Keskuspuistoon kipattu betonilasti

Sosiaalinen media

Sosiaalisessa median seurannassa yli 3 000 osumaa

Yhteensä ympäristökeskusta koskevia sosiaalisen median päivityksiä, kommentteja, videoita ja kuvia julkaistiin vuoden 2016 aikana 3 015 kappaletta.

Sosiaaliseen mediaan tuotettiin sisältöä päivittäin. Ympäristökeskuksen Facebook-sivulla oli vuoden lopussa 1 915 seuraajaa (edellisvuonna 1 461). Twitterissä ympäristökeskuksella oli vuoden lopussa 3 594 seuraajaa (edellisvuonna 2 455). Instagramissa ympäristökeskuksen tilillä oli 266 seuraajaa.

Toukokuussa paras näkyvyys

Eniten näkyvyyttä oli toukokuussa, jolloin sosiaalisessa mediassa keskusteltiin ahkerasti esimerkiksi kivihiilestä, lintujen pesinnästä ja etanantorjuntakampanjasta. Maaliskuun suuren osumamäärän taustalla oli Iso-Roban Ilmastokatu. Marraskuussa saadun näkyvyyden suurta määrää selittää Maunulanpurossa havaittu öljyvuoto.

Twitter pääkanavana

Twitter oli ympäristökeskuksen kannalta selkeästi suosituin kanava. Twitterissä saatu näkyvyys perustui paljolti ympäristökeskuksen omiin julkaisuihin ja niiden jakoihin. Twitterissä käyty keskustelu oli tyyliiltään muita kanavia asiapitoisempaa.

Ympäristökeskuksen omalla tilillä julkaistiin ja jaettiin yhteensä 796 twiittiä. Ansaittua näkyvyyttä vuoden aikana oli yhteensä 1 506 twiitin verran. Siihen sisältyvät sekä omien twiittien jaot että muiden julkaisemat twiitit.

Facebook

Facebookissa tehtiin myös maksullisia mainoskampanjoita, joilla houkuteltiin ihmisiä tapahtumiin sekä haettiin lukijoita Ympäristöotalolta-blogille. Sisäisen viestinnän kanavana toimi myös oma sisäinen Facebook-ryhmä.

Harakan luontokeskuksella on omat Facebook-sivut, joilla oli vuoden lopussa 731 seuraajaa (edellisvuonna 567). Lisäksi kahdeksalla projektilla on omat verkkosivut ja tilejä some-kanavilla.

Blogi ja viestintäagentit

Ympäristöotalolta-blogissa julkaistiin 19 kirjoitusta (edellisvuonna 22). Ympäristökeskuksella on lisäksi tili YouTube-, Issuu- ja Vimeo-palveluissa.

Viestintäyksikön tukena ympäristökeskuksessa toimi eri osastoilla yhteensä 13 ”viestintäagenttia”, jotka tuottivat sisältöä ympäristökeskuksen some-kanaviin.

Asiakkaat

Elintarviketurvallisuusosasto avasi vuonna 2015 palvelun, jossa ruokamyrkytyspäilyistä voi ilmoittaa sähköisesti. Vuonna 2016 palvelun kautta tuli 290 ilmoitusta, mikä on 76 % kaikista ruokamyrkytyspäilyilmoituksista.

Ympäristökeskus järjesti kuntalaisille ja yrityksille puhelinneuvontaa elintarvikkeista, asumisterveydestä ja eläinsuojelusta. Yhteydenottoja tuli yhteensä 12 609, kun mukaan lasketaan myös tarkastajille suoraan tulleet neuvontayhteydenotot. Määrä pieneni edellisvuodesta.

Hyönteisnäytteitä tuotiin ympäristökeskukseen tunnistettaviksi 98. Tunnistusten määrä on jälleen laskenut edellisvuoteen verrattuna. Sen sijaan netissä olevat tunnistussivumme (www.sisatilojentuholaiset.fi) ovat kovassa käytössä. Lisäksi asiakkaita on ohjattu muiden kuin terveyshaittaa aiheuttavien hyönteisten osalta luonnontieteellisen keskusmuseon tai tuholaiistorjuntafirmojen tunnistuspalveluihin.

Käyntiasiakkaille virasto oli avoinna virka-aikana klo 8.15–16.00. Aulapalvelu ohjasi käyntiasiakasliikennettä.

Asiakkaat antoivat ympäristökeskukselle arvosanan 8 +

Vuonna 2016 tehdystä tutkimuksesta selviää, että ympäristökeskuksen asiakkaiden tyytyväisyys on parantunut entisestään. Yleisarvosanaksi kouluarvosanalla mitattuna saimme 8,28. Eri osa-alueiden arvosanat olivat lähes kaikki yli 8. Parhaiten pärjäsimme palvelualltiudessa, ystävällisyydessä ja asiantuntemuksessa – arvosana oli 8,58.

Yhdeksi kehittämiskohteeksi nousi käsittelyaikojen pituus, josta saimme arvosanaksi 7,94. Käsittelyaikojen arvosana on kuitenkin erittäin lähellä tavoitetasoamme ja se oli parantunut edellisestä tutkimuksesta.

Tutkimuksen mukaan ympäristökeskuksen palvelut ovat hyvin saavutettavissa. Kuusi kymmenestä on sitä mieltä, että ne löytyvät helposti. Vastaajien mielestä palvelumme löytyvätkin nyt aiempaa helpommin.

Tutkimusta varten Taloustutkimus Oy lähetti sähköpostilla kyselyn runsaalle 2 500 henkilölle. Näistä kyselyyn vastasi hieman yli kymmenen prosenttia eli lähes 280 vastaajaa.

VUOSI 2016 LUKUINA

Talous ja tuottavuus

Tunnusluvut	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Asiantuntijatoiminta						
Tutkimukset, selvitykset, ohjelmat	48	0	48	62	14	0
Konsultointi	1 750	0	1 750	2 699	949	0
Kirjalliset lausunnot	835	0	835	775	-60	0
Valvonta						
Luvat ja ilmoitukset	1 740	0	1 740	1 775	35	0
Valvontatarkastukset ja näytteenotto	5 800	0	5 800	5 894	94	0
Asiakaspalvelu						
Neuvonta	16 150	0	16 150	12 605	-3 545	0
Tiedotus ja valistus	558	0	558	364	-194	0
Tuotteet yhteensä	26 881	0	26 881	24 174	-2 707	0
Tilankäytön tehokkuuden mittari						
	TA 2016	2016	2015	2014	2013	
Tilojen kokonaispinta-ala (htm ²)	3 489	3 489	3 489	3 489	3 489	
Tilojen pinta-alamäärä (htm ²) suhteessa asiakasmäärään	0,96	0,96	0,97	0,99	1,00	
Tuottavuusmittari						
	TA 2016	2016	2015	2014	2013	
Tuottavuus (2013=100)	117,1	136,2	122,2	106,2	100,0	

Talousarvion hyväksymisen jälkeen suoriteseurantaa on korjattu siten, että neuvontaan budjetoiduista suoritteista 1 850 suoritetta on kirjattu konsultointiin.

Viraston tuottavuus on edelleen hyvässä kasvussa. Erinomainen tulos toiminnassa ja pienentyneet menot saivat tilinpäätösvuonna tuottavuuden edelleen kasvamaan. Viraston keskimääräinen tulospalkkiototeuma oli 85,8 %.

Vuoden 2016 talousarvion toteutuminen

2016 talousarvion toteutuminen	Tulosbudjetti 1000 e	Toteutunut 1000 e	Poikkeama 1000 e
Myyntituotot	262	250	12
Maksutuotot	921	1 063	-142
Tuet ja avustukset	8	35	-27
Vuokratuotot	0	1	-1
Muut toimintatuotot	0	11	-11
Tulot yhteensä	1 191	1 360	-169
Palkat ja palkkiot	6 100	6 309	-209
Henkilösivukulut	2 079	2 136	-57
Palvelujen ostot	2 964	2 665	299
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	93	118	-25
Avustukset	99	99	0
Vuokrakulut	1 201	1 195	6
Muut toimintakulut	84	97	-13
Menot yhteensä	12 620	12 619	1
Toimintakate	-13 811	-13 979	-168
Poistot	300	73	227
Tulos	-14 111	-14 052	59

Toiminta lukuina

YMPÄRISTÖKESKUKSEN HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrän muutos 2014–2016

	2014	2015	2016
VAKINAISET	131	133	133
naiset	94	94	95
miehet	37	39	38
MÄÄRÄAIKAISET	36	30	27
naiset	28	20	21
miehet	8	10	6
PALKKATUKITYÖ	2	0	1
naiset	2	0	0
miehet	0	0	1
Yhteensä	169	163	161

ELINTARVIKETURVALLISUUSOSASTO

	2014	2015	2016
Kuulemiskirjeet	31	29	55
Tarkastukset	3 783	4 063	4 066
Päätökset ja ilmoitukset	831	881	972
Neuvonta ja päivystys	5 833	6 187	6 272
Sidosryhmä- ja yleisötilaisuudet	17	11	11

ELINTARVIKEVALVONNAN TARKASTUKSET KOHDELUOKITTAIN

	Kohteiden lukumäärä 2016	Oiva-tarkastusten kokonaismäärä 2016	Tarkastusten kattavuus %
Maitoala	2	8	100
Liha-ala	12	71	100
Kala-ala	6	34	100
Vilja-kasvisala	72	79	86

	Kohteiden lukumäärä 2016	Oiva-tarkastusten kokonaismäärä 2016	Tarkastusten kattavuus %
Muiden elintarvikkeiden valmistus	55	28	49
Elintarvikkeiden myynti	1 198	574	40
Vienti ja tuonti	86	20	20
Elintarvikkeiden tarjoilu	3 654	1 962	44
Elintarvikkeiden kuljetus	66	8	12
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen	73	36	36
Elintarvikekontaktimateriaalit	21	1	5
Yhteensä	5 244	2 821	45
Ensisaapumisvalvonta	117	49	

YMPÄRISTÖTERVEYS

TOIMENPIDEPYYNNÖT	2014	2015	2016
Asumisterveys	204	231	259
Terveydensuojelu	29	41	16
Yhteensä	233	272	275

VALVONTATARKASTUKSET JA NÄYTTEEN- OTTO	2014	2015	2016
Asumisterveys	360	336	365
Terveydensuojelu	786	988	921
Näytteenotto	182	128	27
Yhteensä	1 328	1 452	1 313

LUVAT, ILMOITUKSET JA LAUSUNNOT	2014	2015	2016
Ilmoitukset ja lausunnot päivähoitotilojen, koulujen ja vanhainkotien käyttöönotosta	72	86	92
Ilmoitukset muista hyväksyttävistä huoneistoista	70	124	179
Tupakkatuotteiden myyntiluvat	173	159	172
Nikotiinivalmisteiden myyntiluvat	69	66	72
Kuluttajapalveluiden rekisteröinti-ilmoitukset	22	35	2
Lautakuntapäätökset	5	6	12
Yhteensä	411	476	529

NEUVONTA	2014	2015	2016
Puhelut asumisterveysneuvontaan	2 481	1 811	1 677
Muu neuvonta	5 638	3 769	4 656
Yhteensä	8 119	5 580	6 333

LUONNONSUOJELU JA YMPÄRISTÖTIETOISUUS

HARAKAN TOIMINTAAN OSALLISTUNEIDEN LUKUMÄÄRÄT 2012–2016

Toimintamuoto	2012	2013	2014	2015	2016
Teemaretket	237	287	287	255	226
Sunnuntaiopastukset			475	189	264
Tilausretket	1 271	1 318	2 124	1 032	1 138
Luontokoulu, ala-aste	853	948	1 148	979	1 035
Luontokoulu, yläaste ja lukiot	768	839	708	1 051	1 114
Päivähoidon saariseikkailut	901	737	797	737	986
Yleisösaariseikkailut	452	510	514	578	236
Kurssit	274	86	89	99	83
Lastentarhan- ja luokanopettajaksi opiskelevien koulutus			120	160	240

	2012	2013	2014	2015	2016
Yleisö tapahtumat	240	212	98	185	172
Leirit			65	20	27
Työyhteisöjen virkistyspäivät	81				
Seminaarit	116		60		
Yhteensä	5 193	4 937	6 485	5 285	5 521

HARAKAN TOIMINTARYHMIEN MÄÄRÄ 2012–2016

Toimintamuoto	2012	2013	2014	2015	2016
Teemaretket	6	12	7	7	7
Tilausretket	60	60	57	49	50
Sunnuntaiopastukset			22	17	20
Luontokoulu, ala-aste	40	44	52	42	48
Luontokoulu, yläaste ja lukiot	53	43	40	42	50
Päivähoidon saariseikkailut	53	50	53	52	61
Yleisösaariseikkailut	7	7	7	7	7
Kurssit	21	8	7	9	5
Lastentarhan- ja luokanopettajaksi opiskelevien koulutus			6	10	8
Yleisö tapahtumat	2	2	3	4	2
Leirit			3	1	2
Työyhteisöjen virkistyspäivät	6				
Seminaarit	1		1		
Yhteensä	249	226	258	240	260

ASIAKAS- JA VIESTINTÄPALVELUIDEN TUOTTEET

	2012	2013	2014	2015	2016
Esitteet ja oppaat	2	6	6	12	6
Neuvontayhteydenottoja (sis. palvelunrot + suor.tarkast.)	13 080	13 680	15 784	–	–
Ympäristötaloon tutustuneet vierailuryhmät	147	79	48	43	26

	2012	2013	2014	2015	2016
Näyttelyt aulassa	1	2	2	–	–
Tiedotteet viestimille	79	104	84	102	91
Tiedotustilaisuudet	4	–	–	–	2
Osallistuminen tapahtumiin, näyttelyihin, messuille	12	13	15	15	21

Tiedotteet, blogit ja uutiset

Viestimille lähetettiin 91 tiedotetta.

- Helsingin ympäristölautakunta 12.1.2016
- Kellaritulvien sijaan lisää vihreyttä kaupunkiin
- Helsingin ulkoilmakonserteille uusi päättymisaikalinjaus
- Kaupunki teettää maaperäselvityksiä Katajanokalla
- Helsingin ympäristölautakunta 2.2.2016
- Kallahdenniemen luonnonsuojelualueilla pistetään kurtturuusua kuriin
- Helsingin ympäristölautakunta 16.2.2016
- Eläinlääkäreiden aika ei riitä ennaltaehkäisevään eläinsuojelutyöhön
- Helsingin ympäristölautakunta 1.3.2016
- Helsingin elintarviketarkastusten tulokset pääosin hyviä
- Helsingin merivesi paikoin ennätyskirkasta
- Kallahden matalikon luonnonsuojelualueen perustaminen valmisteilla
- Kadonneista kissoista lähes puolet jää noutamatta kotiin
- Yli tuhat koululaista marssii ilmaston puolesta Earth Hour -tapahtumassa Helsingin Ilmastokadulla
- Kiitos kun lajittelet -tapahtuma kauppakeskus Itiksessä
- Helsingin ympäristölautakunta 15.3.2016
- Parempaa ilmanlaatua helsinkiläisille
- Ympäristökeskukselta päätökset seitsemän kesäkonsertin päättymisajoista
- Earth Hourissa Musta Barbaari, kuutamouinti ja 1500 koululaisen letkajenkka
- Helsingin arvokkaille luontokohteille kasvojenkohotus ja IT-päivitys
- Kovakuoraiasselvitys kertoo Haltialan metsäalueen ennallistamisen onnistumisesta
- Pääkaupunkiseudun luontoretkikalenteri 2016 on ilmestynyt
- Helsingin ympäristölautakunta 5.4.2016
- Pääkaupunkiseudun katupölyhankkeelle kiitosta EU:lta
- Katupölyä vähennetään kastelemalla katuja
- Helsingin Iso-Roballe ostetaan nopeita ilmastoratkaisuja
- Helsingin ympäristölautakunta 19.4.2016
- Helsingissä, Pietarissa, Tallinnassa ja Turussa siivotaan lauantaina rantoja
- Lisää ulkoilmakonsertteja Helsingin kesään
- #Virkafillari – auto vaihtuu polkupyörään kuukaudeksi
- Helsingin liito-oravakanta tihentynyt ja levittäytynyt itään

- Harakan luontokeskus kutsuu nauttimaan saaristoluonnosta
- Helsingin ympäristölautakunta 3.5.2016
- Helsingin elintarviketarkastajan kanssa voi chatata toukokuussa
- Villikanien tartuntataudin takia lemmikkikanien ulkoiluttamista kannattaa välttää
- Helsinki palkittiin ilmastotyöstään
- Helsingin ympäristölautakunta 17.5.2016
- Espanjansiruetanan paras torjunta-aika on nyt
- Kaupunkilintujen pesinnät jo pitkällä
- Vastauksia yleisimpiin kysymyksiin ulkoilmakonserteista
- Helsingissä viime vuonna kaksi suurta ruokamyrkytysepidemiaa
- Viikissä sijaitsevassa lounasravintolassa epäily ruokamyrkytysepidemiasta
- Kotipihan vieraskasvit kuriin kolmella konstilla
- Helsingin ympäristöraportti: Päästöt vähenivät ja tapahtumien ympäristökriteerit otettiin käyttöön
- Helsingin ympäristölautakunta 7.6.2016
- Norovirus vahvistui epidemian aiheuttajaksi Viikin Kartanossa
- Helsingin uimavesien hygieeninen laatu hyvää
- Pääkaupunkiseudulla perusteellinen selvitys liikennemelusta
- Ympäristökeskuksen työntekijöiden ilmastopäästöt nolnaan
- Ruoat talteen ja tilat käyttöön – Ilmastokadulla kokeillaan ilmastoratkaisuja
- Virallinen uimakausi alkoi, merivesi viileni rannikolla
- Haltialan metsillä valtakunnallista merkitystä kääpälajiston suojelussa
- Pääkaupunkiseudun liha- ja kalalaitoksista löytyi listeriaa
- Helsingiläisen kasvihuonekaasupäästöistä yli puolet pois 30 vuodessa
- Helsingin uimarannat tarkastettiin
- Helsingin ympäristölautakunta 28.6.2016
- Uimarantavedet lämmenneet viime viikosta, sinilevistä havaintoja
- Uimavesi hyvälaatuista, sinilevät sekoittuneet vesipatsaaseen
- Vantaanjoen uimavedessä havaittiin bakteereita, tilanne normalisoitui loppuviikosta
- Uimavesien hygieeninen laatu hyvä, sinilevää yhä vain vähäisiä määriä
- Helsingin uimarannoilla runsaasti sinilevää, meriveden lämpötila noussut
- Viisi kesäfestivaalia jäljellä Helsingissä
- Uimaveden laatu pääosin hyvää
- Helsingin ympäristölautakunta 9.8.2016
- Hornetit ja Hawkit ilmassa Malmilla ensi viikonloppuna
- Uimaveden laatu on hyvää
- Katajanokan maaperätutkimukset ovat valmistuneet
- Uimakausi lähenee loppuaan, sinilevähavaintoja jonkin verran
- Itämeren tila muuttuu: ravinnekuormitus vähenee, pintaveden laatu paranee
- Helsingin luontoalueiden polkureittejä uusitaan
- Uimavesi hyvälaatuista, sinilevien määrä vähentynyt merialueella
- Helsingin ympäristölautakunta 30.8.2016
- Sadevedellä vihreämpää kaupunkiympäristöä
- Helsinki suojelee Itämeren tuloksellisesti ja on haastanut muutkin mukaan
- Helsingin ympäristölautakunta 20.9.2016
- Energiahuukajahti käynnistyi – säästä asumismenoissa tuhansia euroja
- Ulkomyyntissä myytävän ruoan laadussa parannettavaa
- Helsingin ympäristölautakunta 11.10.2016
- Liito-oravakanta tihentynyt ja levinnyt Helsingissä

- Uudet omavalvontamallit ravintoloille ja elintarvikemyymälöille
- Helsingin ympäristölautakunta 1.11.2016
- Helsingin vähennettävä liikenteen päästöjä
- Kestäviä ruokavaliota ja lähienergiaa – Ilmastokumppanit palkitsi ilmastotekoja
- Pysäköintialennus poistuu tavanomaisilta dieselautoilta
- Malmin sairaalan henkilöstöä on sairastunut vatsatautiin
- Suolapulssien vaikutus näkyy nyt Suomen rannikolla
- Helsingin ympäristölautakunta 22.11.2016
- Ekokompassi-sertifikaatit jaettiin hyvissä tunnelmissa
- Lähes 180 sairastui noroviruksen aiheuttamaan vatsatautiin Malmin sairaalassa
- Pääkaupunkiseudun rannikkovesien tila on heikko
- Helsingin ympäristölautakunta 13.12.2016

Ympäristötalolta – ympäristökeskuksen blogi

Blogikirjoituksia oli yhteensä 19.

- Paul Segersvärd: Muista nämä vinkit lintujen talviruokinnassa
- CBI: Helsingissä on paljon luontoa
- Kotikaupunki uudesta näkökulmasta
- Helsingin yleiskaavassa vielä parannettavaa
- Pyöreän kiven pinnalla
- Tikkakohtauksia
- Roskat pois rannoilta!
- #Virkafillari – kuukausi ilman autoa
- Kaksi tuntia Vallisaarella
- Ulkoilmakonserttien FAQ
- Älykaupungit tulevat
- Kasviksia, kiitos!
- Töölönlahden Kuutamouinti – iloinen ja turvallinen pulahdus
- Aurinkoenergiaa ja nopeita kokeiluja Ilmastokadulla
- Ekomatulle urbaaniin Helsinkiin
- Helsingin uuden ilmansuojelusuunnitelman valmistelussa osallistettiin asukkaita
- Vielä ehdit lintujen syysmuutolle – kotkien ja joutsenten muutto vielä edessä
- Ilmastotekojen TOP 5
- Ympäristötapaaminen Ljubljanassa – Euroopan vihreässä pääkaupungissa

Artikkelit Helsingin Uutisten verkkosivujen Ympäristö-osiossa

- Viisi kesäfestivaalia jäljellä Helsingissä
- Tornien taisto: Helsingin kaupungin joukkue rikkoi ennätystä
- #Virkafillari – auto vaihtuu polkupyörään kuukaudeksi
- Lisää ulkoilmakonsertteja Helsingin kesään
- Helsingin Earth Hourissa Musta Barbaari, kuutamouinti ja 1500 koululaisen letkajenkka
- Helsingin merivesi paikoin ennätyskirkasta
- Helsingin ulkoilmakonserteille uusi päättymisaikalinjaus

Viestinnän muut tunnusluvut

- 50 Helmi- uutista (kaupungin intranet)
- 91 hel.fi- uutista
- 2 infotilaisuutta medialle
- keskimäärin 20 Facebook-, 30 Twitter- ja 4 Instagram- postausta kuukaudessa
- 3 asukas-/asiakastilaisuutta, joiden järjestelyvastuu viestinnällä
- 11 suunnitteluhanketta/muuta hanketta, joiden valmistelussa viestintä mukana
- 4 markkinointikampanjaa

Julkaisut ja esitteet

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 2016

1. Airola, Sofia ja Vahtera, Emil. Pääkaupunkiseudun rannikkovesien ekologinen laatuluokitus – Työkalu rannikkovesien laatuluokituksen laskentaan sekä laatuluokituksen vaihtelu 1970-luvulta nykypäivään. ([pdf](#))
2. Helsingin kaupungin ilmansuojelusuunnitelma 2017–2024. ([pdf](#))
3. Javanainen, Joni. Katsaus työmaiden jätehuoltoon ja siirtoasiakirjamenettelyn käytäntöihin. ([pdf](#))
4. Lammi, Esa ja Routasuo, Pekka. Helsingin liito-oravakartoitus 2016. ([pdf](#))
5. Manninen, Elina ja Nieminen, Marko (toim.). Haltialan lahoppukovakuoriaisten seuranta 2005, 2007–2008 ja 2015. ([pdf](#))
6. Mäkelä, Hanna-Kaisa, Järveläinen, Anni ja Talja, Pauliina. Ulkomyyntissä valmistettavien ruokien ja raaka-aineiden hygieeninen laatu Helsingissä 2015 ja 2016. ([pdf](#))
7. Pellikka, Katja. Tattarisuon ojaväsinäytteiden ja Helsingin purojen haitta-ainetulokset. ([pdf](#))
8. Savola, Keijo. Helsingin Haltialan metsien kääpäselvitys 2015. ([pdf](#))
9. Summa, Maija, Kettunen, Karoliina, Ruusunen, Marjo, Niemi-Aro, Jaana, Keränen, Marjoriikka ja Klemetilä-Kirjavainen, Eeva. Liha- ja kala-alan laitosten tuotantoympäristön puhtaus pääkaupunkiseudulla. ([pdf](#))
10. Vahtera, Emil, Räsänen, Marjut, Muurinen, Jyrki ja Pääkkönen, Jari-Pekka. Pääkaupunkiseudun merialueen tila 2014–2015. ([pdf](#))
11. Yrjölä, Rauno, Salomäki, Paula, Virtanen, Teemu, Tuurnala Paula ja Friman, Miikka. Vanhankaupunginlahden lintuvesi Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2015–2024. ([pdf](#))

Vuoden aikana valmistui kuusi uutta esitettä.

- Helsingin luontoon! -sarja: Lauttasaari – Metrolla meren ääreen, Vantaanjoki – Taimenjoki ja Helsingin syntysija
- Hyvän ilman Helsinki – Näin parannamme yhdessä ilmanlaatua
- Helsingin puistojen kääpiä
- Helsingin ympäristötietoisuuden yhteistyösuunnitelma
- Helsingin kaupungin ympäristöraportti 2015 (suomi, ruotsi ja englanti)

Harakan tiedotustoiminta

- Harakan tapahtumakalenteri
- viisi mainoskirjettä
- yksi mainosjuliste Ullanlinnan laiturille ja viisi kuukausittain vaihtuvaa julistetta kuukauden tapahtumista
- 39 tapahtumatiedotetta

Tapahtumat

- 20.1. seminaari: Helsingin luonnon tila - Mitä kansainväliset indikaattorit (CBI) kertovat Helsingin luonnon tilasta?
- 22.1. aamutilaisuus: Ilmastokatu-hankkeen ilmasto-aamu
- 9.2. workshop: Hiilineutraali Korkeasaari
- 9.3. yleisötilaisuus: Kallahden matalikolle suunnitellun luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnos esiteltiin.
- 9.3. asukasilta: Eläinsuojeluvalvontaa ja tavallisimpia eläinsuojeluongelmia esiteltiin Jakomäen asukastilassa.
- 18.3. koulutus: Poliisin, Metropolilab Oy:n ja ympäristökeskuksen yhteinen näytteenottokoulutus-tapahtuma
- 21.4. kehittämispäivä: Tehokkailla verkostoilla ilmastonmuutosta vastaan
- 23.4. rantatalkoot: Munkkiniemen rannalla ja sen lähialueella siivottiin roskia osana Itämerihaastetta.
- 10.5. workshop: Hiilineutraali Korkeasaari
- 17.5. aamutilaisuus: Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- 19.5. mediatilaisuus: Helsinki's 2030 Climate Technologies (CyPT) -julkistus Siemensin kanssa
- 15.6. koulutus: Poliisin, Metropolilab Oy:n ja ympäristökeskuksen yhteinen näytteenottokoulutus-tapahtuma
- 15.6. retki: Ilmastoverkoston luontoretki
- 11.8. työpaja: NATTOURS-hankkeen tilaisuudessa kerättiin kaupunkilaisten toiveita kaupunkiluonto-kohteiden mobiilisovelluksista ja verkkosivuista.
- 11.8. asukasilta: NATTOURS-hankkeen tilaisuudessa keskusteltiin Lammassaaren vievistä luontopolkurakenteista ja kävijävirtojen hallitsemisesta.
- 8.9. media-aamiainen: tilaisuudessa esiteltiin mm. ilmansuojelusuunnitelma
- 9.9. työpaja: Ilmastoviestinnän kehittäminen
- 28.9. infotilaisuus: venäläisille toimittajille kerrottiin muun muassa ilmansuojelusuunnitelmasta ja muista ilmastoasioista.
- 30.9. aamutilaisuus: Energiarenessanssi-ilmasto-aamu
- 5.10. yleisötilaisuus: Helsingiläisten energiakäännöksen seminaari
- 3.11. seminaari: Ilmastokumppanien TOP 5-ilmastoteot ja vuosiseminaari
- 4.11. workshop: Hiilineutraali Korkeasaari
- 9.–10.11. työpajat: Helsingin ilmastotavoitteet ja toimenpiteet 2030 -skenaariotyöpajat
- 1.12. seminaari: Ympäristöjohtamisen tilaisuudessa aiheena Helsingin ilmansuojelusuunnitelma 2017–2024